

ΛΕΚΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

9 Σεπτεμβρίου 2021

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ

Γράφονται με αρχικό κεφαλαίο:

1. οι λέξεις που βρίσκονται μετά από τελεία, ερωτηματικό και θαυμαστικό, εκτός εάν μετά από τα δύο τελευταία η φράση συνεχίζεται: «πότε θα σε ξαναδούμε;» με ρώτησε. Ζήτη! φώναξαν όλοι.
2. τα κύρια ονόματα: Αριστοτέλης, Αθήνα, Λυκαβηττός.
3. τα εθνικά: Έλληνας, Αθηναίος.
4. τα ονόματα των μηνών, ημερών και εορτών: Ιανουάριος, Δευτέρα, Πάσχα, των Τριών Ιεραρχών, Ελευσίνα. Επίθετα που παράγονται από τις περιπτώσεις 2,3,4 γράφονται με μικρό: ομηρικά έπη, ελληνική σημαία, μαρτιάτικη λιακάδα.
5. τα σύνθετα τοπωνύμια: Νέα Σμύρνη, Γη του Πυρός, Αγία Παρασκευή, Μαγνησία επί Σιπύλω, Αλεξάνδρεια η παρά την Ισσόν. Όταν η δεύτερη λέξη είναι γεωγραφικός όρος, γράφεται και αυτή με αρχικό κεφαλαίο: Μεσόγειος Θάλασσα, Αιγός Ποταμοί, Λευκά Όρη. Εάν ο γεωγραφικός όρος προηγείται έναρθρος και η επόμενη λέξη είναι αυθυπόστατο τοπωνύμιο, γράφεται με μικρό: ο ποταμός Α-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

μαζόνιος, η λίμνη της Γενεύης. Αλλά: το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, τα Λουτρά της Ωραίας Ελένης, ο Κόλπος των Χοίρων.

6. τα σημεία του ορίζοντα, όταν σημαίνουν καθιερωμένες γεωγραφικές περιοχές: η Ανατολή, η Μέση Ανατολή, ο Δυτικός Κόσμος, η Βόρεια Ελλάδα, η Κεντρική Αμερική. Αλλά: ταξίδεψα στη νότια Ισπανία.
7. οι ονομασίες περιόδων της γεωλογίας και της ιστορίας και σημαντικών ιστορικών γεγονότων ή μύθων: ο Καινοζωικός αιώνας, το Πλειστόκαινο, ο Μεσαίωνας, η Αναγέννηση, ο Χρυσός Αιών, η Αργοναυτική Εκστρατεία, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, ο Ψυχρός Πόλεμος, η Άλωση (της Κων/πολης μόνο), η Κατοχή (1941-44 στην Ελλάδα), η Δεύτερη Σταυροφορία, η Συνθήκη των Βερσαλλιών.
8. όσα έχουν σχέση με τη χριστιανική θεότητα: Θεός, Κύριος, Βασιλεύς, Πατήρ, Υιός, Άγιο Πνεύμα, Παναγία, Θεοτόκος, Εσταυρωμένος. Οι ονομασίες θρησκειών, δογμάτων, αιρέσεων και των οπαδών τους γράφονται με αρχικό μικρό: χριστιανισμός, χριστιανός.
9. τα επίθετα άγιος και όσιος, όταν συνοδεύουν κύριο όνομα και δηλώνουν μαζί μ' αυτό τόπο λατρείας: ο Άγιος Δημήτριος (ως ναός). Αλλά: ο άγιος Δημήτριος (ως πρόσωπο), η αγία τράπεζα.
10. οι προσωνυμίες χριστιανών αγίων και αρχαίων θεοτήτων: Γεώργιος ο Τροπαιοφόρος, Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Δωδωναίος Ζευς, Αθηνά Νίκη.
11. οι ονομασίες μαθημάτων, επιστημών και τεχνών ως επίσημοι τίτλοι: το μάθημα των Μαθηματικών, του Συνταγματικού Δικαίου, της Βυζαντινής Ιστορίας, η επιστήμη της Χημείας. Αλλά: σπουδάζω φυσική.
12. οι επωνυμίες επιστημονικών και καλλιτεχνικών σχολών, ρευμάτων, κινήσεων κτλ.: η Αθηναϊκή Σχολή, το Νέο Κύμα, το Επικό Θέατρο. Οι μονολεκτικές, όμως, γράφονται με μικρό, αν δεν μπορεί να δηλωθεί τίποτε άλλο (ιμπρεσιονισμός, μαρξισμός) και με κεφαλαίο, αν έχουν και άλλες σημασίες (Συμβολισμός, Ρομαντισμός).
13. οι τίτλοι λογοτεχνικών ή μη βιβλίων και έργων τέχνης: Ελεγεία και Σάτιρες, η Καινή Διαθήκη, η Νίκη της Σαμοθράκης, Χορός Μεταμφιεσμένων. Οι σε εισαγωγικά έναρθροι τίτλοι στο εσωτερικό μιας φράσης διατηρούν το σε ονομαστική με κεφαλαίο άρθρο τους μέσα στα εισαγωγικά, εφόσον ο τίτλος είναι υποκείμενο της φράσης. Εάν, όμως, η πτώση του άρθρου αλλάζει, τότε αυτό τίθεται έξω από τα εισαγωγικά με αρχικό μικρό: το καλύτερο έργο του Μυριβήλη είναι «Η Ζωή εν Τάφω». Ο Μυριβήλης στη «Ζωή εν Τάφω» περιγράφει ...
14. οι ονομασίες γνωστών αθλητικών αγώνων: Ολυμπιακοί Αγώνες, Βαλκανικοί Αγώνες, Ίσθμια, Νέμεα.
15. οι επίσημες ονομασίες των κρατών: Ελληνική Δημοκρατία, Πριγκιπάτο του Μονακό.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

16. οι τίτλοι αξιωματούχων της Πολιτείας και της Εκκλησίας, όταν εννοείται συγκεκριμένο πρόσωπο: ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δέχθηκε σε ακρόαση τον πρέσβη της Ιορδανίας. Ο Βασιλιάς θα απευθύνει διάγγελμα στο λαό. Την υπόθεση εξετάζει ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης συναντήθηκε χθές με τον Πάπα. Γράφονται, όμως, με μικρό, όταν λειτουργούν ως επιθετικοί προσδιορισμοί σε κύρια ονόματα ή αναφέρονται απλώς με τη θεσμική τους σημασία: ο βασιλιάς Αλέξανδρος. Ο εκάστοτε πρωθυπουργός της Ελλάδος. Προήχθη σε εισαγγελέα εφετών. Ο θεσμός του οικουμενικού πατριάρχη. Ο πάπας Λέων Γ'. Σημ.: η λέξη Δημοκρατία γράφεται πάντοτε με αρχικό κεφαλαίο, όταν σημαίνει τη χώρα που έχει τέτοιας μορφής πολίτευμα: ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρακολούθησε την παρέλαση. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στις περισσότερες χώρες έχει περιορισμένες εξουσίες.
17. οι επωνυμίες κρατικών υπηρεσιών, οργανισμών, ιδρυμάτων κτλ. και οι ονομασίες θεσμών και κτιρίων δημόσιας χρήσεως: Βουλή των Ελλήνων, Συμβούλιο Επικρατείας, Πολεμικό Ναυτικό, Υπουργείο Πολιτισμού, Ιερά Σύνοδος, η Ανατολική Εκκλησία, η Δικαιοσύνη, 1ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Μέγαρο Μουσικής, Κεντρικό Ταχυδρομείο. Αλλά: η ελληνική βουλή. Επιδιώκει να αναλάβει υπουργείο. Είναι καθηγητής πανεπιστημίου.
18. οι λέξεις Ήλιος, Γη, Σελήνη, όταν αναφέρονται ως ονόματα ουρανίων σωμάτων: οι κηλίδες του Ήλιου, η διάμετρος της Γης, οι κρατήρες της Σελήνης. Ειδάλλως: ο ήλιος καίει σήμερα, καλλιεργώ τη γη, υπό το φως της σελήνης.
19. οι τιμητικοί τίτλοι: Εξοχότατος, Μακαριότατος.
20. λέξεις μετά από διπλή τελεία, εάν τα επόμενα αρχίζουν μετά από εννοούμενη τελεία ή έχουν αυτοτέλεια. Ειδάλλως, το συνηθέστερο, αρχίζουν με μικρό: οι αρχαίοι έλεγαν: «Το σιγάν κρείττον εστιν του λαλείν». Δάκρυσσα και είπα: Κρίμα που δεν πρόλαβα να τον αποχαιρετήσω. Πολλοί λόγοι με παραινέσαν: η ευκαιρία, οι ανάγκες μου, οι συμβουλές του κ.ά.
21. λέξεις μετά από αποσιωπητικά, εφόσον μετά την αποσιώπηση θα μπορούσε να υπάρχει τελεία. Ειδάλλως, αρχίζουν με μικρό: σηκώνομαι, που λέτε, και ... Πάψε! Τον αποπήρα άγρια. Αχ, τι μου θυμίζεις ... αλλά ας μη συνεχίσω.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Η επιβίωση χαρακτηριστικών εκφράσεων της αρχαίας Ελληνικής στη Νέα Ελληνική Γλώσσα

Στον καθημερινό λόγο, προφορικό και γραπτό, χρησιμοποιούμε συχνά εκφράσεις προερχόμενες από την αρχαία Ελληνική και την κοινή Ελληνιστική, τη γλώσσα της Αγίας Γραφής.

Καθώς είναι διάσπαρτες, σπαράγματα ,δίνουν στο λόγο σφρίγος και ζωντάνια, ενώ η άγνοιά τους δημιουργεί μερικές φορές αμηχανία.

Με αυτές ερχόμαστε σ' επαφή με παλαιότερες μορφές της γλώσσας μας, σε μικρή ηλικία με φυσικό και αβίαστο τρόπο έτσι ώστε η γνώση της σημασίας , της χρήσης και προέλευσής τους να αποτελεί ένα καλό πνευματικό και γλωσσικό εφόδιο για το μαθητή.

- **Αιδώς Αργείοι:** Ντροπή σας, δεν ντρέπεστε καθόλου;

Όλα όσα είπατε στην αγόρευσή σας ήταν ψέματα. Γιατί τόση υποκρισία;

Αιδώς Αργείοι.

Φράση που φώναξε ο Στέντορας στην προσπάθειά του να παρακινήσει τους Αργείους να δείξουν θάρρος στον αγώνα εναντίον των Τρώων, μετά την αποχώρηση του Αχιλλέα από τη μάχη.

- **Αντίπαλον δέος:** Αντίπαλος, αντίπαλη παράταξη. Ισορροπία προερχόμενη από το φόβο των δυο αντιπάλων.

Τώρα που κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση και χάθηκε το αντίπαλο δέος η Αμερική συμπεριφέρεται αλαζονικά.

- **Από μηχανής θεός:** Απροσδόκητη βοήθεια από άνθρωπο ή κάποιο γεγονός που εμφανίζεται απροσδόκητα και βγάζει από τη δύσκολη θέση δίνει λύση στο πρόβλημα.

Βρισκόταν σε απελπιστική οικονομική κατάσταση, αλλά το λαχείο που κέρδισε ήρθε σαν από μηχανής θεός και τον έβγαλε από τη δύσκολη θέση.

Η φράση προέρχεται από το θεατρικό τέχνασμα στην αρχαία Ελλάδα, κατά το οποίο οι τραγικοί ποιητές εμφάνιζαν στη σκηνή πάνω σ' ένα είδος γερανού ένα θεό που έδινε λύση στην αδιέξοδη πλοκή του έργου.

- **Αρχή άνδρα δείκνυσι:** Η εξουσία αποκαλύπτει τις δυνατότητες του ανθρώπου δείχνει τις ικανότητες και το χαρακτήρα του.

Τώρα που είναι στην αντιπολίτευση κατηγορεί το δήμαρχο για ανικανότητα. Να δούμε τι θα κάνει όταν εκλεγεί αυτός αρχή άνδρα δείκνυσι.

Η φράση αποδίδεται στο Βιάντα, αρχαίο Έλληνα σοφό, παρόμοια άποψη εκφράζεται στην Αντιγόνη

του Σοφοκλή.

- **Ασκοί του Αιόλου:** Λέγετε, όταν εμφανίζονται πολλά κακά, σύμφορες.

Αν η γειτονική χώρα εξαπολύσει επίθεση εναντίον μας θα γίνει μεγάλο κακό, θα ανοίξουν οι ασκοί του Αιόλου.

Η φράση είναι από την Οδύσσεια. Οι σύντροφοι του Οδυσσέα από περιέργεια άνοιξαν ένα ασκί δοσμένο από τον Αίολο στον Οδυσσέα και αμέσως πετάχτηκαν οι άνεμοι και καθώς ήταν απομάκρυναν το καράβι τους από την πατρίδα και του έφερε στον νησί των Λαιστρυγόνων.

Οδύσσεια, κ, 1-56

- **Άχθος αρούρης:** Βάρος της γης άχρηστος άνθρωπος που δεν προσφέρει τίποτε.

Συνέχεια ζητά δανεικά για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα κατόντησε άχθος αρούρης.

Ο Αχιλλέας στο διάλογό με τη μητέρα του αναφέρει ότι αισθάνεται άχθος αρούρης (βάρος της γης) μετά από μεγάλο διάστημα απραξίας και αποχής από τη μάχη.

- **Αχιλλείος πτέρνα:** Το αδύνατο σημείο

Είναι σοβαρός και μετρημένος άνθρωπος, αλλά στο ποδόσφαιρο παθιάζεται και συμπεριφέρεται απρεπώς η αγάπη του για την ομάδα αποτελεί και την αχιλλείο πτέρνα του.

Η φράση προέρχεται από το μύθο του Αχιλλέα, κατά τον οποίο η μητέρα του Θέτις, όταν τον βάφτισε στο αθάνατο νερό, τον κράτησε από τη φτέρνα με αποτέλεσμα το σημείο εκείνο να μη βραχεί και να μείνει το μόνο απροστάτευτο. Μόνο στη φτέρνα μπορούσε να πληγωθεί.

- **Βίος αβιώτος:** Ζωή ανυπόφορη.

Τον απείλησε ότι θα του κάνει το βίο αβιώτο.

Η φράση αποδίδεται στο Χίλωνα, ένα από τους εφτά σοφούς της αρχαιότητας.

- **Γαία πυρί μειχθήτω:** Ας καταστραφούν όλα, ας γίνουν όλα τα πάνω κάτω.

Εμείς να πετύχουμε το στόχο μας και γαία πυρί μειχθήτω.

Η φράση αποδίδεται σε αρχαίο Έλληνα ποιητή.

- **Γερανοί του Ιβύκου:** απροσδόκητη αποκάλυψη του ενόχου.

Ο δράστης του εγκλήματος παρέμεινε για αρκετό διάστημα άγνωστος, έως ότου ήρθαν οι γερανοί του Ιβύκου, η κατάθεση του τελευταίου μάρτυρα αποκάλυψε τον ένοχο.

Γύρω στα 550 π. Χ. ληστές επιτέθηκαν και τραυμάτισαν θανάσιμα τον ποιητή Ιβυκο. Τη στιγμή εκεί-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

νη πέρασαν από πάνω του ένα κοπάδι γερανοί (πουλιά) και τους παρακάλεσε να εκδικηθούν το θάνατό του. Λίγο αργότερα σ' ένα ανοικτό θέατρο της Κορίνθου κατά την παράσταση εμφανίστηκαν οι γερανοί και ένας θεατής ακούστηκε να λέει πανικόβλητος:

Οι γερανοί του Ιβύκου: Οι εκδικητές. Έτσι οι θεατές κατάλαβαν ότι αυτός ήταν ο ένοχος.

- **Γη και ύδωρ:** Σύμβολα υποταγής, πλήρης υποχώρηση.

Οι αντίπαλοι μας αντιστάθηκαν για λίγο, στο τέλος όμως παραδόθηκαν και μας έδωσαν γην και ύδωρ.

Η φράση προέρχεται από τον Ηρόδοτο, κατά τον οποίο οι Πέρσες απεσταλμένοι ζήτησαν από τους Σπαρτιάτες γην και ύδωρ ως σύμβολο υποταγής σ' αυτούς.

- **Γόρδιος δεσμός:** Δύσκολο πρόβλημα, άλυτο πρόβλημα.

Η υπόθεση ήταν τόσο μπερδεμένη που αποτελούσε γόρδιο δεσμό για τους δικαστές.

Η φράση λέγεται για δύσκολη κατάσταση σαν και αυτή που αντιμετώπισε ο Μέγας Αλέξανδρος, όταν προσπάθησε να λύσει ένα μπερδεμένο κόμπο, το «γόρδιο δεσμό», που σύμφωνα με τον χρησμό όποιος τον έλυνε θα γινόταν κυρίαρχος της Ασίας.

- **Δαμόκλειος σπάθη:** Απειλητικό πράγμα, απειλή.

Το ένταλμα που εκδόθηκε κρεμόταν ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από το κεφάλι του.

Η φράση προέρχεται από το επεισόδιο του Δαμοκλή, ενός αυλικού κόλακα του τυράννου των Συρακουσών Διονυσίου, ο οποίος θέλοντας να δείξει στο Δαμοκλή πόσο επικίνδυνο ήταν το αξίωμα του τυράννου τον έβαλε να καθίσει στο θρόνο του, ενώ από πάνω του κρεμόταν από μια αλογότριχα ένα μεγάλο σπαθί.

- **Διέβη τον Ρουβίκωνα:** πήρα μια παράτολμη απόφαση.

Ο στρατηγός βρισκόταν σε δίλημμα τι να κάνει, στο τέλος όμως διέβη τον Ρουβίκωνα και εξαπόλυσε σφοδρή επίθεση εναντίον των εχθρών.

Η φράση αναφέρεται στον Ιούλιο Καίσαρα που το 49 π.Χ. πήρε την παράτολμη, απόφαση να κηρύξει τον εμφύλιο πόλεμο στην Ιταλία και γι' αυτό πέρασε με το στρατό του τον ποταμό Ρουβίκωνα, κατευθυνόμενος προς την Ρώμη.

- **Δούρειος Ίππος:** Προσφορά επικίνδυνη. Ό,τι φαίνεται σαν δώρο, ενώ στην πραγματικότητα είναι επικίνδυνο, δόλιος και επικίνδυνος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Η πρόταση για συμφωνία που διατυπώνουν οι αντίπαλοι για να δείξουν τις καλές τους προθέσεις αποτελεί δούρειο ίππο, γιατί έτσι θέλουν να εξυπηρετήσουν μόνο τα συμφέροντά τους.

Η φράση είναι παρμένη από τον Όμηρο. Οι Έλληνες χάρισαν στους Τρώες ένα ξύλινο άλογο ως αφιέρωμα στους Θεούς, ενώ μέσα βρισκόταν ο Οδυσσέας με τους συντρόφους τους και πρώτοι άρχισαν την καταστροφή της Τροίας.

- Δρακόντεια μέτρα: αυστηρά μέτρα, σκληρά μέτρα.

Η αστυνομία πήρε δρακόντεια μέτρα για να αποτρέψει βίαια επεισόδια στο κέντρο της πόλης.

Η φράση προέρχεται από τον Δράκοντα, αρχαίο νομοθέτη της Αθήνας που ήταν γνωστός για τους αυστηρούς και σκληρούς νόμους που επέβαλε τον 7ο αιώνα π.Χ.

- Εξ απαλών ονύχων: από μικρό παιδί, από νηπιακή ηλικία.

Είμαστε πολύ φίλοι και γνωριζόμαστε εξ απαλών ονύχων.

Η φράση χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη νηπιακή ηλικία κατά την οποία ο άνθρωπος έχει μαλακά νύχια.

- Έξεστιν Κλαζομενίοις ασχημονείν: Επιτρέπεται στους Κλαζομενίους να φέρονται με απρέπεια.

Η φράση χρησιμοποιείται υποτιμητικά για όσους συμπεριφέρονται με απρέπεια και δηλώνει ότι η απρέπεια είναι δικό τους γνώρισμα.

Την φράση είπαν οι Έφοροι της Σπάρτης για τους Κλαζομενίους, κατοίκους των Κλαζομενών, πόλης της αρχαίας Ιωνίας, όταν οι αντιπρόσωποί τους λέρωσαν τους θρόνους τους στη γερουσία.

- Έπεα πτερόεντα: Λόγια του αέρα.

Θέλω αποδείξεις γι' αυτό το ζήτημα, γιατί όσα λες είναι «έπεα πτερόεντα» και δεν με πείθεις.

Ποιητική Ομηρική έκφραση βασισμένη στην αντίληψη ότι τα λόγια, όταν βγαίνουν από το στόμα μας τα παίρνει ο αέρας και πετούν.

- Επί ξυρού ακμής: στην κόψη του ξυραφιού, σε πολύ κρίσιμη κατάσταση, σε κρίσιμο σημείο.

Η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη, είναι επί ξυρού ακμής και πρέπει να πάρουμε ορθές και ταχύτατες αποφάσεις.

Ομηρική φράση, ειπώθηκε από το Νέστορα στο Διομήδη στην προσπάθειά του να τον ξεσηκώσει για πόλεμο εναντίον των Τρώων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- **Εκατόμβη:** Τεράστια θυσία πολλά θύματα.

Στη διάρκεια του β' παγκοσμίου πολέμου υπήρξαν Εκατόμβες, πράγμα που δεν πρέπει να ξεχάσει η ανθρωπότητα.

Εκατόμβη στην αρχαία Ελλάδα ονόμαζαν την θυσία, προσφορά προς τους θεούς από εκατό βόδια.

Υπάρχει πολλές φορές στον Όμηρο. Ιλιάδα , Α,65

- **Ες αύριον τα σπουδαία:** Αύριο θα ασχοληθούμε με τα σοβαρά.

Έλα τώρα ας διασκεδάσουμε σήμερα, έχουμε καιρό γι' αυτά. Ες αύριον τα σπουδαία .

Τη φράση είπε ο Θηβαίος Αρχίας, όταν πήρε το γράμμα που τον προειδοποιούσε ότι κινδυνεύει από τον Πελοπίδα.

- **Η ταν ή επί τας:** Η να την φέρεις νικητής ή να σε φέρουν πάνω της νεκρό, ή θα καταφέρουμε ή θα αποτύχουμε, ό,τι θέλει ας γίνει.

Ο αγώνας είναι δύσκολος αλλά πρέπει να αγωνιστούμε μέχρι τέλους , ή ταν ή επί τας.

Τη φράση έλεγαν οι Σπαρτιάτισσες μητέρες στα παιδιά τους, όταν τους έδιναν την ασπίδα για τον πόλεμο.

- **Ήξεις αφήξεις:** Λέγεται στην περίπτωση που κάποιος δεν έχει σταθερή άποψη, αλλά αλλάζει συνεχώς γνώμη.

Πρέπει να ξέρεις ότι και εσύ έχεις ευθύνη για την κακή κατάσταση που βρίσκεσαι, γιατί δεν πήρες μια σταθερή απόφαση, συνέχεια ήσουν «ήξεις αφήξεις».

Η φράση προέρχεται από το χρησμό του μαντείου των Δελφών « ήξεις αφήξεις ου θνήξεις εν πολέμω». Η θέση του κόμματος πριν ή μετά το αρνητικό μόριο ου, καθορίζει και τη σημασία του χρησμού.

- **Κέρβερος** Σκληρός, ανυποχώρητος.

Παρά τα παρακάλια μιας ο φύλακας δεν μας άφησε να περάσουμε. Ήταν αληθινός Κέρβερος.

Από το όνομα του τέρατος που φύλαγε τον Άδη και δεν άφηνε κανένα να μπει μέσα.

- **Η κεφαλή της Μέδουσας:** Λέγεται για ό,τι είναι αποκρουστικό, για ό,τι δεν αντέχει να το βλέπει κανείς.

Το θέαμα ήταν αποκρουστικό και ανυπόφορο, όπως η κεφαλή της Μέδουσας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Η φράση προέρχεται από το μύθο της Μέδουσας που απολίθωνε όποιον την κοιτούσε

- **Κέρας Αμαλθείας** Πλούτος, αφθονία

Παρόλο που ήταν τα χρόνια δύσκολα αυτός με την κληρονομιά που πήρε είχε το κέρας της Αμαλθείας.

Η φράση προέρχεται από το περιστατικό όπου η Αμαλθείας έτρεφε το μικρό διά με κέρατο κατσίκας γεμάτο γάλα και μέλι.

- **Καυδιανά δίκρανα** Λέγεται στη φράση περνώ μέσα από τα καυδιανά δίκρανα αναγκάζομαι να υποστώ ταπεινώσεις.

Η φράση προέρχεται από την ταπεινωτική ήττα του ρωμαϊκού στρατού στο Καύδιο, στην Αππία οδό, όπου ο ρωμαϊκός στρατός υποχρεώθηκε να περάσει κάτω από ένα ζυγό σε σχήμα Π κατασκευασμένο από δόρατα (καυδιανά δίκρανα).

- **Και συ τέκνον Βρούτε;** Λέγεται για κάποιον άνθρωπο, που ξαφνικά στρέφεται εναντίον μας.

Τη φράση είπε ο Καίσαρας, όταν αναγνώρισε το βρούτο ανάμεσα στους δολοφόνους του.

- **Κόπρος του Αυγείου:** Μαζεμένες ατασθαλίες καταστάσεις που δύσκολα διορθώνονται.

Όταν έγινε έλεγχος από τον επόπτη αποκαλύφθηκαν πολλά σκάνδαλα και ο υπουργός έδωσε εντολή να καθαριστεί αμέσως η κόπρος του Αυγείου.

Η φράση προέρχεται από ένα άθλο του Ηρακλή, όταν καθάρισε την κοπριά από τους στάβλους του Αυγείου.

- **Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα** Λέγεται για όσους υπερηφανεύονται και καυχώνται για ανεπιβεβαίωτα κατορθώματά τους και καλούνται να αποδείξουν ότι λένε την αλήθεια.

Αφού είσαι τόσο δυνατός απόδειξέ το, μη λες μόνο λόγια ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα.

Η φράση προέρχεται από αισιόπειο μύθο «Ανήρ Κομπαστής» σύμφωνα με τον οποίο κάποιος ισχυριζόταν ότι κάποτε στη Ρόδο έκανε ένα πολύ μεγάλο άλμα και του ζήτησαν να το επαναλάβει λέγοντά του την παραπάνω φράση.

- **Μηδένα προ του τέλους μακάριζε:** Μην καλοτυχίζεις κανένα, πριν να δεις το τέλος του.

Με αυτή τη φράση σχολίασε ο Σόλωνας τους θησαυρούς του Κροίσου, όταν ο τελευταίος τους έδειξε με υπερηφάνεια.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- **Κύκνειο άσμα** Η τελευταία πράξη το τελευταίο έργο η τελευταία ενέργεια κάποιου.

Με αυτή τη διδασκαλία, που αποτελεί το κύκνειο άσμα του, ο δάσκαλος αποσύρεται και συνταξιοδοτείται. Προέρχεται από το τελευταίο τραγούδι του κύκνου πριν το θάνατο του.

- **Ιστός της Πηνελόπης** Λέγεται για έργο που δεν τελειώνει.

Χρόνια προσπαθούν να τελειώσουν τα έργα για την κατασκευή του λιμανιού και δεν το κατόρθωσαν ακόμη έχουν καταστήσει σαν τον ιστό της Πηνελόπης.

Η φράση είναι από τον Όμηρο όπου στην Οδύσσεια αναφέρεται πως η Πηνελόπη ύφαινε ένα ύφασμα την ημέρα και το ξήλωνε τη νύχτα θέλοντας να ξεγελάσει τους μνηστήρες θέλοντας να ξεγελάσει τους μνηστήρες μέχρι να γυρίσει ο Οδυσσεύς από την Τροία.

- **Κουτί της Πανδώρας:** Συνδυασμένοι επιδρομή συμφορών η εμφάνιση πολλών κακών ταυτόχρονα.

Εκείνη τη χρονιά πολλές συμφορές χτύπησαν την πόλη, λες και άνοιξε το κουτί της Πανδώρας.

Η φράση προέρχεται από τη μυθολογία, κατά την οποία ο Δίας για να τιμωρήσει τους ανθρώπους έδωσε στην Πανδώρα σαν δώρο ένα κιβώτιο γεμάτο απ' όλες τις συμφορές έτσι μόλις το άνοιξε βγήκαν έξω τα κακά, εκτός από την ελπίδα.

- **Ο κύβος ερρίφθη** Η απόφαση πάρθηκε.

Ο Υπουργός υποσχέθηκε ότι το έργο θα προχωρήσει. Όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο κύβος ερρίφθη.

Τη φάση είπε ο Καίσαρας όταν αποφάσισε να κηρύξει εμφύλιο πόλεμο.

- **Κλίνη του Προκρούστη:** Λέγεται στην περίπτωση που κάποιος θέλει να προσαρμόσει την πραγματικότητα σ' ένα αυθαίρετο σχήμα, ώστε να εξυπηρετήσει τα συμφέροντά του.

Η αντιπολίτευση κατηγορήσε την κυβέρνηση ότι πέρασε τον εκλογικό νόμο από την κλίνη του Προκρούστη για να έχει ίδιο όφελος.

Προέρχεται από τον μυθικό κακούργο Προκρούστη που έδενε τα θύματά του στο κρεβάτι του κι έπειτα τους έκοβε ή εξάρθρωνε τα πόδια, για να τους φέρει σε μήκος ίσο με το κρεβάτι.

- **Μέμνησο των Αθηναίων** Μην ξεχάσεις να εκδικηθείς τους αντιπάλους σου.

Οι αντίπαλοι πρέπει να πληρώσουν τα κατά που μας έκαναν «μέμνησο των Αθηναίων».

Τη φράση έλεγε καθημερινά ένας υπηρέτης στο Δαρείο υπενθυμίζοντας του ότι έπρεπε να τιμωρήσει τους Αθηναίους, γιατί συμμετείχαν στην πυρπόληση των Σάρδεων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- **Μερίς του λέοντος** Το μεγαλύτερο μέρος το μεγαλύτερο κομμάτι.

Η μοιρασιά δεν ήταν δίκαιη, γιατί ο μεγαλύτερος αδελφός πήρε τη μερίδα του λέοντος και στους υπόλοιπους έμειναν ελάχιστα περιουσιακά στοιχεία.

- **Κομίζω γλαύκας εις Αθήνας:** Λέω πράγματα πασίγνωστα, σαν να ήταν άγνωστα.

Κομίζεις γλαύκα εις Αθήνας λέγοντας μας ότι η παχυσαρκία βλάπτει την υγεία.

Η φράση λέγεται γιατί στην Αθήνα η γλαύκα, η κουκουβάγια, ήταν πασίγνωστη, σαν σύμβολο της Αθήνας και εικονιζόταν παντού, όπως στις στροφές των σπιτιών, στα νομίσματα κ.λ.π.

Αριστοφάνη, Όρνιθες, 301

Κλίση Ονομάτων

1. Τα θηλυκά σε -η (σκέψη, κυβέρνηση) σχηματίζουν τη γενική σε -ης κ. -έως: σκέψης κ. σκέψεως, κυβέρνησης κ. κυβερνήσεως όσα έχουν λαϊκή προέλευση μόνο σε -ης: θύμησης, καλοπέρασης, γέμισης κτλ.

2. Τα προπαροξύτονα, αρσενικά και θηλυκά σε -ος κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική του ενικού και στη γενική και αιτιατική του πληθυντικού:

ο δήμαρχος, του δημάρχου, των δημάρχων, τους δημάρχους
η διάμετρος, της διαμέτρου, των διαμέτρων, τις διαμέτρους

Διατηρούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα οι πολυσύλλαβες και οι λαϊκές λέξεις:
του αντίκτυπου, του ανήφορου, του εξάψαλμου, του καλόγερου, του ρινόκερου κτλ.

3. Τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ο κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού:

το άτομο, του ατόμου, των ατόμων το συμβούλιο, του συμβουλίου, των συμβουλίων, κτλ.

Διατηρούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα οι πολυσύλλαβες και οι λαϊκές λέξεις:

το σίδηρο, του σίδηρου
το σέλινο, του σέλινου κτλ.

4. Τα επίθετα κατά την κλίση τους φυλάγουν τον τόνο στη συλλαβή που τονίζεται η ονομαστική του αρσενικού:

όμορφος, όμορφη, όμορφο, όμορφου, όμορφης, όμορφων, όμορφους κτλ., κυριακάτικος, κυριακάτικου, κυριακάτικων, κυριακάτικους κτλ.

Όταν, όμως, χρησιμοποιούνται ως ουσιαστικά κατεβάζουν τον τόνο: η κατάσταση του αρρώστου, οι επιδρομές των βαρβάρων.

Το ίδιο συμβαίνει και με τις μετοχές:

τα αιτήματα των εργαζομένων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

5. Στα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ, το υ της κατάληξης των αρσενικών και των ουδετέρων διατηρείται μόνο στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ενικού στις άλλες πτώσεις γράφεται ι: ελαφρύς, ελαφριού, ελαφριές, ελαφριά.

6. Στα επίθετα σε -ής, -ιά, -ί το η των αρσενικών διατηρείται μόνο στην ονομαστική, αιτιατική, κλητική του ενικού στις άλλες πτώσεις γράφεται ι: θαλασσής, θαλασσιού, θαλασσιούς, θαλασσιές, θαλασσιά.

7. Τα επίθετα σε -ης, -ης, -ες σχηματίζουν τη γενική του ενικού σε -ους, την αιτιατική στο αρσενικό και θηλυκό σε -η και τον πληθυντικό σε -εις (το ουδέτερο σε -η): συνεχής, συνεχούς, συνεχή, τα συνεχή.

ΛΑΘΗ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Προσοχή :

1) Γίνονται λάθη στην συμφωνία ως προς την πτώση ουσιαστικού και επιθέτου:

Σωστό

Λάθος

Οι πολλές ψήφοι (η ψήφος)	Οι πολλοί ψήφοι
Οι κεντρικές οδοί (η οδός)	Οι κεντρικοί οδοί
Των πληγισών περιοχών	Των πληγέντων περιοχών
Την πανηγυρίζουσα ιερά μονή ενώ → Τον πανηγυρίζοντα ιερό ναό	Την πανηγυρίζοντα ιερά μονή
Οι μέθοδοι αυτές (η μέθοδος)	Οι μέθοδοι αυτοί

2) Γίνονται λάθη στην επιλογή του προσώπου του ρήματος:

Σωστό

Λάθος

Το βιβλίο γραφόταν (γ' ενικό)	Το βιβλίο γράφοταν ή γράφονταν
Οι μαθητές εργάζονταν (γ' πληθυντικό)	Οι μαθητές εργαζόταν

3) Σωστή σύνταξη κάποιων λόγιων ρημάτων:

Σωστό

Λάθος

Ανατρέχω στο παρελθόν	Ανατρέχω το παρελθόν
Αντεπεξέρχομαι στις δυσκολίες	Ανταπεξέρχομαι τις δυσκολίες
Διαφεύγω την προσοχή	Διαφεύγω της προσοχής
Αποδύομαι σε αγώνες	Αποδύομαι αγώνων
Αποφαίνομαι για την ορθότητα	Αποφαίνομαι την ορθότητα
Αφορά στην ψυχική υγεία	Αφορά την ψυχική υγεία
Εμποτίζομαι με τις ιδέες	Εμποτίζομαι ιδέες
Μετέρχομαι όλους τους τρόπους	Μετέρχομαι όλων των τρόπων (λόγιο)
Δικαιούμαι αύξηση	Δικαιούμαι αύξησης (λόγιο)
Επιβλέπω τις εργασίες	Επιβλέπω των εργασιών (λόγιο)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Μετήλθε κάθε μέσον	Μετήλθε κάθε μέσου
Άξιζε καλύτερη ζωή	Άξιζε καλύτερης ζωής
Στερούμαι χρήματα	Στερούμαι χρημάτων (λόγιο)
Επιδέχεται βελτίωση	Επιδέχεται βελτίωσης

4) Σωστή χρήση κάποιων ρημάτων:

- Ενδίδω στις παρακλήσεις σου (ενδίδω + σε)
- Ενστερνίζομαι τις απόψεις σου
- Εφιστώ την προσοχή σε κάποιον
- Αμφιβάλλω για την εντιμότητα του
- Συναινώ στην προτεινόμενη απόφαση
- Συναισθάνομαι τις υποχρεώσεις μου
- Συστοιχώ προς τις ανάγκες των μαθητών μου
- Υποκαθιστώ τον διευθυντή στα καθήκοντα του
- Υποπίπτει στην αντίληψη μου
- Εμφορούμαι από αγνά αισθήματα
- Κατατρύχομαι από έμμονες ιδέες
- Περιπίπτω σε σφάλματα γνωστικά
- Σεμνύνομαι για το ήθος των παιδιών μου

Να θυμάσαι ότι:

- Βρίθω (λόγιο) + γενική / από
- Είμαι γεμάτος από κάτι. Π.χ. το έγγραφο βρίθει λαθών

- Προσβλέπω + σε
- Προσέβλεπε στο επίδομα για να αγοράσει αυτοκίνητο

- Εκπίπτω + γενική
- Εκπίπτω του προεδρικού αξιώματος

- Απολαμβάνω + αιτιατική (αόρ. απήλαυσα) = λόγιο.

1^η σημασία = δέχομαι, 2^η σημασία(μεσαιωνική) = ευχαριστιέμαι

Προσοχή : το **απολαμβάνω** συγγέεται με το **απολαύω** (λάθος: απολάβω)

Απολαύω + γενική = είμαι αποδέκτης π.χ. απολαύω της εκτιμήσεως= είμαι αποδέκτης, με τιμών.

ΑΛΛΑ απολαμβάνω τη θέα, το φαγητό, τη μουσική = ευχαριστιέμαι

Να θυμάσαι ότι: αυτά τα δύο ρήματα μπερδεύονται α) στη σημασία β) στην ορθογραφία και γ) οι χρόνοι του απολαμβάνω πλην του Ενεστώτα και του Παρατατικού σχηματίζονται από το ρήμα **απολαύω**. (π.χ. **απήλαυσα**)

Προσοχή :

Αφορώ = **αποσκοπώ**, τότε **συντάσσεται** με **σε**

Αφορώ = **αναφέρομαι**, τότε **συντάσσεται** με **απλή αιτιατική**

Πιο συγκεκριμένα : (σύνταξη του αφορά)

1. αφορά σε= είναι λογιότερη η χρήση. Σημαίνει αποβλέπω σε, αποσκοπώ σε π.χ. δεν αφορά στους χειρισμούς του προέδρου
2. αφορά (χωρίς το σε)= εμφανίζεται στην καθομιλουμένη. Σημαίνει αναφέρομαι σε. Ιδίως μαζί με τις αναφορικές αντωνυμίες εμένα, εσένα κ.λπ. π.χ. δεν αφορά εμένα αυτό το θέμα / αφορά τους χειρισμούς του μακεδονικού ζητήματος.

Λανθασμένη χρήση αποθετικών ρημάτων SOS

Αποθετικά λέγονται τα ρήματα που σχηματίζουν μόνο μεσοπαθητικούς τύπους σε –ομαι (π.χ. δέχομαι). Έχουν αποθέσει τον ενεργητικό τύπο (π.χ. δεν υπάρχει δέχω). Τα περισσότερα από τα αποθετικά ρήματα είναι αρχαία. Δεν είναι πολλά σε αριθμό, αλλά είναι πολύ σημαντική η χρήση τους και η σημασία τους. Όσα από αυτά έχουν ενεργητική διάθεση, δηλ. δέχονται αντικείμενο (π.χ. δέχομαι κάποιον, εκμεταλλεύομαι κάποιον) σχηματίζουν την παθητική τους διάθεση περιφραστικά με την βοήθεια των ρημάτων: γίνομαι, βρίσκω, έχω, τυγχάνω, κ.λπ. + όνομα.

Π.χ. α) Όλοι δέχθηκαν τον πατέρα με χαρά

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Ο πατέρας έγινε δεχτός από όλους με χαρά

β) Σ' αυτήν την επιχείρηση εκμεταλλεύονται οικονομικά τους υπαλλήλους

Οι υπάλληλοι γίνονται αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης σ' αυτήν την επιχείρηση

Είναι λάθος να πούμε: Ο πατέρας δέχθηκε από όλους με ενθουσιασμό

Οι υπάλληλοι εκμεταλλεύονται οικονομικά σ' αυτήν την

επι-

χείρηση

Τέτοια ρήματα είναι τα: αγωνίζομαι, αισθάνομαι, αντιλαμβάνομαι, ασχολούμαι, γίνομαι, δέχομαι, ειρωνεύομαι, εγγυώμαι, εκμεταλλεύομαι, διηγούμαι, επεξεργάζομαι, ανέχομαι, ευθύνομαι, μάχομαι, ευθύνομαι, ντρέπομαι, ξενιτεύομαι, ονειρεύομαι, παραπονούμαι, πολιτεύομαι, στοχάζομαι, συμπεριφέρομαι, συντονίζομαι, υπερηφανεύομαι, υπολείπομαι, υπόσχομαι, υποπτεύομαι, χαίρομαι, φαίνομαι, φοβούμαι, χειρίζομαι, χρειάζομαι, ψεύδομαι, κ.α

(Για περισσότερα βλέπε λεξικό Γ. Μπαμπινιώτη σελ. 241)

Χρήση του **ως** και του **σαν**

Προσοχή: Έστω και αν κάποιοι απρόσεκτοι χρήστες της ελληνικής τείνουν να εξομοιώσουν τις δυο λέξεις ΔΙΑΦΕΡΟΥΝ μεταξύ τους.

- Το **ως** δηλώνει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό που ο ομιλητής πιστεύει ότι αληθεύει (**κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός**) (π.χ. εργάζεται ως καθηγητής) δηλ. είναι καθηγητής.
- Όταν δεν πρόκειται για ιδιότητα το ως παραλείπεται.
π.χ. Η Ελλάδα κράτος ανεξάρτητο(όχι ως κράτος)
- Το **σαν**, αντιθέτως, χρησιμεύει για παρομοίωση ή ιδιότητα που ο ομιλητής θεωρεί ή εμφανίζει ως αναληθή (π.χ. τρέχει σαν λαγός). Μιλάει σαν ειδικός ενώ αγνοεί το πρόβλημα (σαν να ήταν, ενώ δεν είναι). Μερικοί από εσφαλμένη αντίληψη χρησιμοποιούν το σαν αντί του ως σε όλες τις περιπτώσεις.
- Το σαν είναι κ σύνδεσμος χρονικός και αιτιολογικός π.χ. σαν έρθεις με το καλό.

Προσοχή στη **σύνταξη του ως και σαν**.

Η λέξη που το ακολουθεί συμφωνεί στην πτώση με τη λέξη που προσδιορίζει

π.χ. **μας** αντιμετώπισαν σαν **εχθρούς**.

Π.χ. η θέση **του ως διευθυντή** και όχι ως διευθυντής. Το “διευθυντής” θα μπει σε γενική πτώση, διότι προσδιορίζει το “του” που είναι σε πτώση γενική.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Π.χ. Θα δείξει τις ικανότητες **του** ως αρχηγός. Συμφωνεί με το εννοούμενο υποκείμενο “**αυτός**” και όχι με τη γενική “του”, διότι ” προσδιορίζει το «αυτός». Η γενική “του” είναι κτητική , προσδιορίζει το “ικανότητες”.

Χρήση του τόσο (επίρρημα) και τόσος –η –ο (δεικτική αντωνυμία)

- 1) Το **τόσο** είναι επίρρημα και σημαίνει “**πολύ**”. Συνδυάζεται με επίθετα ως επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού (π.χ. τόσο πολλοί, τόσο λίγοι, τόσο (=πολύ) καλοί.
- 2) Το “**τόσοι-τόσες-τόσα**” είναι **επίθετο** και σημαίνει πολλοί-πολλές-πολλά. Μπορεί να συνδυάζεται με επίθετα πληθυντικού αριθμού εκτός από τα επίθετα “πολύς” και “λίγος” (π.χ. τόσοι(=πολύ) καλοί) αλλά τόσο(= πολύ) λίγοι και όχι τόσοι λίγοι (π.χ. αντιμετωπίζω τόσα πολλά προβλήματα, επισκέφθηκα τόσο (= πολύ) ή τόσοις (=πολλούς) γιατρούς).
- 3) Με τα επίθετα **πολύς** και **λίγος** (ενικού και πληθυντικού και με όλα τα υπόλοιπα επίθετα (μόνο ενικού) έχουμε πάντοτε το ποσοτικό επίρρημα “**τόσο**” και ποτέ την αντωνυμία τόσος –η-ο . Η αντωνυμία αυτή, συνοδεύει μόνο τον πληθυντικό των επιθέτων (ποτέ τον ενικό) και δηλώνει πλήθος

Να θυμάσαι ότι :

Επίρρημα	Αντωνυμία	Επίθετο
Τόσο	Τόσος-η-ο	Πολύς -λίγος
Τόσο+ποσοτικό επίθετο	Αντωνυμία+ουσιαστικό	Επίρρημα τόσο+επίθετο πολύς-λίγος
		Επίρρημα τόσο+ρήμα
Τόσο πολύς θόρυβος	Τόσα βιβλία	Επίρρημα τόσο+μετοχή
Τόσο πολλοί μαθητές	Τόσοι φίλοι	Επίθετο+ουσιαστικό
		Πολύ κρύο, λίγη ζέστη, πολύς θόρυβος, πολλή αγάπη

ΠΡΟΣΟΧΗ :Με το ρήμα, μετοχή, επίθετο βάζουμε επίρρημα ως προσδιορισμό.

Π.χ. Πολύ νωρίς, πολύ αδύνατος

Με το ουσιαστικό βάζουμε επίθετο ως προσδιορισμό.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Π.χ. πολλή δουλειά

Όλων όσων ή όλους όσους :

Λέμε: Η τιμωρία είναι εναντίον όλων όσων κατέχουν ξένα χρήματα.

Το μάθημα αφορά όλους όσους ασχολούνται με τα καλλιτεχνικά.

Οι τύποι αυτοί **όλων όσων** και **όλους όσους** είναι κατόπιν έλξεως του αναφορικού (που ισχύει στην αρχαία γλώσσα). Θα ήταν προτιμότερο να πούμε: **όλων όσοι** κατέχουν (διότι όσοι είναι υποκείμενο) ή στην άλλη πρόταση : όσοι ασχολούνται διότι πάλι το όσοι είναι υποκείμενο.

Στα Νέα Ελληνικά είναι προτιμότερο να αποφεύγεται η έλξη και η αντωνυμία να μπαίνει στην πτώση που πρέπει να μπει, ανάλογα με τη συντακτική της θέση.

Π.χ. Υποστήριζε **όλους όσοι** αγωνίζονταν για την τιμιότητα.

Προσοχή στους πλεονασμούς

Λάθος	Σωστό
Από ανέκαθεν (-θεν = από)	ανέκαθεν
Πιο + συγκριτικός βαθμός = πλεονασμός Π.χ. πιο εξαιρετικός	εξαιρετικός
Πολύ πανέμορφος	πανέμορφος
Ευγενής άμιλλα	άμιλλα
Έτσι μ' αυτόν τον τρόπο	Έτσι ή μ' αυτόν τον τρόπο
Από εκατέρωθεν	Εκατέρωθεν
Άρα λοιπόν...	Λοιπόν...
Θα ξαναεπαναλάβω	θα επαναλάβω

Προσοχή στη σύνταξη και σημασία των Προθέσεων

1. Σωστό Λάθος

Τον αγαπώ υπέρ το δέον= υπερβολικά	Τον αγαπώ υπέρ του δεόντος = έννοια υπεράσπισης
• Πριν από...	Πριν το...

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

<ul style="list-style-type: none"> • Πριν από + αιτιατική (χρόνου, τόπου) 	
<p>Μετά την άδεια , πριν από τη εκδρομή</p>	
<p>Μετά</p> <p>ΣΩΣΤΑ: π.χ. : μετά από συζήτηση μετά από μένα μετά το φαγητό</p> <p>Μετά από (το <u>μετά από</u> το γράφουμε μόνο όταν ακολουθεί αντωνυμία, π.χ. μετά από μένα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μετά από + αντωνυμία, π.χ. μετά από σένα. • Μετά + έναρθρη αιτιατική ή απόλυτο αριθμητικό, π.χ. μετά την υπογραφή, μετά τρία χρόνια. <p>Μετά από + ουσιαστικό (χωρίς προσδιορισμό, άρθρο, ουσιαστικό, επίθετο)</p>	

- Η πρόθεση **για** δηλώνει αιτία ή σκοπό.
- Για δήλωση προθεσμίας χρησιμοποιείται η πρόθεση **σε** (=ύστερα από).
π.χ. σε μια ώρα φτάνει το αεροπλάνο

2.

Εκτός + γενική (π.χ εκτός του ότι, εκτός απροόπτου)
Ἐκτός από + αιτιατική (π.χ. εκτός από την Μαρία)
Ἵστερα από ..
Ἐπειτα από ...
Μετά + αιτιατική (π.χ. μετά Χριστόν)
Προ + γενική (π.χ. προ Χριστού)

- Μέχρι + γενική, π.χ. μέχρι της επομένης ημέρας (όχι επόμενη μέρα, δηλαδή αιτιατική, είναι ορθότερη η γενική).
- Εξαιτίας + γενική
- Από + αιτιατική
- Χάρη σε...
- Ὑπέρ / κατά + γενική
- Ἐναντίον (=κατά) + γενική
- Ἐναντι (=ἀπέναντι) + γενική
- (επίρρημα) μέσα από... ή μες σε...

π.χ. μες στο κατάστημα.

ΠΡΟΣΟΧΗ: πριν + ρήμα (= χρονικός σύνδεσμος)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

- **Με αιτιατική:** με, σε, για, προς, ως, από, ανά, κατά, παρά, μετά, χωρίς, μέχρι, δίχως, έως, ίσαμε, επί, περί.
- **Σύνθετες με αιτιατική:** αντί για, μετά από, πριν από, ανάμεσα σε, χάρη σε, πάνω από, κάτω από, γύρω από, μπροστά σε κ.λπ.
- **Με γενική:** από, διά, περί, επί, αντί, προ, διά, ένεκα, ενώπιον, μεταξύ, χάριν, πλην, υπό, μετά.

Ομόηχα

Ομόηχα (ή ομόηχες) είναι οι λέξεις που προφέρονται το ίδιο, ενώ διαφέρουν στην ορθογραφία, την ετυμολογία και τη σημασία τους. Τα ομόηχα προκαλούν συχνά δυσκολίες στη χρήση τους (οι ομιλητές συγχέουν τις λέξεις ορθογραφικά). Τα κυριότερα ομόηχα της σύγχρονης Ελληνικής γλώσσας είναι:

A	A'	
ακόλλητος (<κολλώ)	ακώλυτος ("ανεμπόδιστος" <κωλύω)	
άλλος (διαφορετικός)	άλλως (αλλιώςτικα, διαφορετικά)	άλως (η) (φωτοστέφανο)
άρματα (στρατιωτικά οχήματα)	άρματα (όπλα)	
άφιλος (<φίλος)	άφυλλος (<φύλλο)	
Γ	Γ'	
γάλος (ο) (γαλοπούλα)	Γάλλος (<Γαλλία)	
γλείφω (με τη γλώσσα)	γλύφω (γλύπτης) με εργαλείο	
Δ	Δ'	
δανεικός (δανείζω)	Δανικός (<Δανία)	
δείγμα (δείχνω)	δήγμα ("δάγκωμα")	
διάλειμμα (διακοπή)	διάλυμα (<διαλύω)	
δίνει (δίνω)	δίνη (στρόβιλλος)	
δίστιχο (το) (δύο στίχοι)	δύστυχο (το) (κακότυχο)	
Ε	Ε'	
έγγειος (σχετικός με τη γη)	έγκυος (γυναίκα)	
εγχείρηση (χειρουργηση)	εγχείριση (<εγχειρίζω)	
έκκληση (σε βοήθεια)	έκλυση (ηθών)	
εναίσιμος (επί δικτατορία διατριβή)	αινέσιμος	ενέσιμος (φάρμακο)
εξάρτηση (<εξαρτώμαι)	εξάρτιση (πλοιού)	εξάρτωση (στρατιώτη)
Επιφάνια - Θεοφάνεια (τα)	επιφάνεια (η) (επίπεδο)	
ετοιμολογία (ετοιμόλογος)	ετυμολογία (προέλευση των λέξεων)	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ευφορία (γονιμότητα)	εφορία (φόρος)	
Εφορεία (η) (Εφορεία αρχαιο- στ.)	Εφορία (η) (οικονομική) εφορώ	
Η	Η'	
ήρα (η) (του σταριού)	Ήρα (αρχαιοελληνική θεά)	
ήτοι (δηλαδή)	Οίτη (βουνό)	
ήττα (στη μάχη)	ήτα (το) (γράμμα)	
Θ	Θ'	
θαλάμη (όπλου)	θαλάμι (φωλιά χταποδιών)	
θύρα (πόρτα)	Θήρα (νησί)	θήρα (κυνήγι)
Ι	Ι'	
ίλη (ιππικού)	ύλη (ουσία)	
ίλη (μονάδα αρμάτων)	ύλη (υλικό)	
ιός (της γρίπης)	υιός (γιος)	
ιωνικός (σχετικός με τους Ίωνες)	ιονικός (Ιόνιοι νήσοι)	
Κ	Κ'	
καινός (καινούργιος, Καινή Διαθήκη)	κενός (άδειος)	
κάλλος (ομορφιά)	κάλος (ο) (στο δάκτυλο)	
κάππα (το) (γράμμα)	κάπα (η) (πανωφόρι)	
κήλη (η) (εξόγκωμα στην κοιλιά)	κοίλη (η) (επιφάνεια)	
κήτος (θαλάσσιο)	κύτος (αμπάρι)	
κίρρωση (του ύπατος)	κύρρωση (επικύρωση)	
κλείνω (την πόρτα)	κλίνω (ένα ρήμα)	
κλήμα (αμπέλι)	κλίμα (καιρικές συνθήκες)	
κλήση (τηλεφωνική)	κλίση (ονομάτων)	
κλητική (η) (πτώση)	κλιτική (η) (κατάληξη)	
κόλλημα (<κολλώ)	κώλημα (<κωλύω)	
κόμη ("μαλλιά")	κώμη (κωμόπολη)	κόμμι (κολλώδης ουσία των δέντρων)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

κόμμα (πολίτικο)	κώμα (λήθαργος)	κόμμα (σημείο στίξης)
Κρητικός (<Κρήτη)	κριτικός (<κρίνω)	
Λ	Λ'	
λήμμα (λεξικού)	λύμα (απόλητο)	λίμα (λιμάρω) (εργαλείο)
λιμός ("πείνα")	λοιμός (πανώλη)	
λίπη (τα) (πάχος)	λύπη (η) (στενοχώρια)	
λίρα (νόμισμα)	λύρα (μουσικό όργανο)	
λιτός ("απλός,απέριττος")	λυτός (λύνω)	
Μ	Μ'	
μέλλει ("[ρόκειται]")	μέλει (ενδιαφέρει)	μέλι (το) (γλυκό σαν)
Μήλος (η) (νησί)	μύλος (ο) αλέθει	
μήτρα (η) (της γυναίκας)	μίτρα (η δεσποτική)	
μοιχός (άπιστος σύζυγος)	μυχός (κόλπου)	
Ν	Ν'	
νίκη (η)	νοίκι (το) (ενοίκιο)	
νότα (η) (φθόγγος της μουσικής)	νώτα (τα) (από πίσω, η πλάτη)	
Ξ	Ξ'	
ξηρός (ξερός)	ξυρός (ξυράφι, επί ξυρού ακμής)	
Ο	Ο'	
όμως (ωστόσο)	ώμος (ο) (ωμοπλάτη)	
οράριο (άμφιο διακύνου)	ωράριο (ώρα, πλήρες)	
όρος (το) (βουνό)	όρος (ο) (επιστημονικός)	όρος (συμφωνία)
ότι (ειδικό, "πως")	ό,τι (αοριστολογικό, οτιδήποτε)	
Π	Π'	
πάλη (παλεύω)	πάλι (ξάανα)	
παραλείφτηκε (παθ. Αορ. του παραείπω)	παραλήτηκε (παθ. Αορ. του παραλαμβάνω)	
παράλειψη (η) (αμέλεια)	παράληψη (η παραλαβή)	
πείνα (πεινώ)	πίνα (όστρακο)	
πείρα (η) (γνώση απ' τη ζωή)	πύρα, (η) (μεγάλη ζέστα)	
ποια (ερωτηματική αντωνυ-	πια (ποσοτικό επίρρημα)	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

μία)		
ποιο (ερωτηματική αντωνυμία)	πιο (ποσοτικό επίρρημα)	
πολυέλαιος	πολυέλεος (θεός)	
Ρ	Ρ'	
ρήμα (μέρος του λόγου)	ρίμα (ομοικαταληξία)	
ρήση (απόφθεγμα)	ρύση (έμμηνη)	
Σ	Σ'	
σατηρικός (αυτός που σατηρίζει)	σατυρικός (έχει σχέση με τους Σάτυρους)	
σήκω (ρήμα)	σύκο (ο καρπός της συκιάς)	
σκηνή (θεάτρου)	σκοινί (το σχοινί)	
σκίνος (θάμνος)	σκοίνος (βούρλο)	
σορός (η) (του νεκρού)	σωρός (ο) (ξύλων)	
σπυρωτός (ρύζι)	σπειρωτός (<σπείρα)	
στείρα (γυναίκα)	Στύρα (Ευβοίας)	
στίχος (ποιήματος)	στοίχος (σειρά)	
σύγκληση	σύγκλιση	σύγκλειση
σύγχιση	σύγχυση	
Σύρος (από τη Συρία)	Σύρος (νησί)	
Τ	Τ'	
τείχος (φρουρίου)	τοίχος (σπιτιού)	
τόνος (η οξεία, η περισπωμένη)	τόννος (ψάρι)	τόνος (1000 κοιά)
τύχη (η) (καλή)	τείχη (τα) (του κάστρου)	τοίχοι (του σπιτιού)
Φ	Φ'	
φύλλο (δένδρου)	φύλο (φυλή)	
φυτό (το)	φοιτώ (σπουδάζω)	
Χ	Χ'	
χήρος (χήρα)	χοίρος (γουρούνι)	
χορικός (χορός)	χωρικός (χωρίς)	
χρηστός ("έντυμος" πολίτης)	Χριστός (<χρίω, ο Ιησούς	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Ψ	Ψ'	
ψηλός (βουνά)	ψιλός (φωνή)	

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

🔗 Βασικοί κανόνες ορθογραφίας

⇒ *A. Ουσιαστικά*

⊗ A) ΑΡΣΕΝΙΚΑ:

Τα οξύτονα αρσενικά σε – **ητής** (τονίζονται στη λήγουσα) γράφονται με - **η** - π.χ. φοιτητής
εξαιρούνται: ιδρυτής, μηνυτής, κριτής, αναλυτής, ενισχυτής, επενδυτής (και τα σύνθετά τους)

Τα οξύτονα αρσενικά σε - **ιστής** γράφονται με - **ι** - π.χ. πολεμιστής
εξαιρούνται: ληστής, εμπρηστής, δανειστής, αθροιστής

Τα παροξύτονα αρσενικά σε - **ήτης** γράφονται με - **η** - π.χ. μεσίτης
εξαιρούνται: δύτης, θύτης, λωποδύτης, τρωγλοδύτης, καταλύτης, αποσπερίτης, γρανίτης, ερημίτης, φεγγίτης,

Τα παροξύτονα αρσενικά σε –ητης γράφονται με –η . Π.χ. αλήτης, πλανήτης, προφήτης, κυβερνήτης, μαγνή-
της, ιδιοκτήτης

εξαιρούνται: ιδιοκτήτης, μαγνήτης

Τα παροξύτονα αρσενικά σε - **ώτης** γράφονται με - **ω** - π.χ. στρατιώτης
εξαιρούνται: σηματοδότης, αγρότης, δεσπότης, τοξότης, δημότης

Τα παροξύτονα αρσενικά σε - **ώλης** γράφονται με - **ω** - π.χ. βιβλιοπώλης
-ήτης: από τα παροξύτονα αρσενικά γράφονται με **-ή-**

π.χ. αλήτης, πλανήτης, προφήτης, κυβερνήτης, μαγνήτης, ιδιοκτήτης.

Μην μπερδευτείτε όμως με τα: *αγορείτης* και *Ψηλορείτης*

-αίος: τα κύρια ονόματα που τελειώνουν σε **-αίος** και **-ωτης** και φανερώνουν κάτοικο πόλεως ή χώρας γρά-
φονται με **-αι-**. π.χ. Αθηναίος, Μυτηλιναίος, Πυργιώτης, νησιώτης.

Επίσης, το ίδιο γράφονται: Ειρηνάιος, Αλκαίος, Πτολεμαίος κλπ.

Τα αρσενικά σε –ισμος γράφονται με –ι

εξαιρούνται: σεισμός, δανεισμός, αποκλεισμός, εμπρησμός, κατακλυσμός, πληθυσμός, κνησμός.

Τα αρσενικά σε –ωμός γράφονται με –ω π.χ. λυτρωμός, τελειωμός (παράγωγα ρημάτων σε –ώνω, εξαιρεί-
ται το :ερχομός).

⊗ B) ΘΗΛΥΚΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Όλα τα θηλυκά ουσιαστικά σε -η γράφονται με -η, χωρίς καμία εξαίρεση

Τα οξύτονα θηλυκά σε - **ιά** γράφονται; με -**ι** - π.χ. ελιά

εξαιρούνται τα παραγόμενα από ρήματα σε - **εύω**:

γιατρεία → γιατρεύω, δουλειά → δουλεύω

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **ία** που παράγονται από επίθετα σε - **ος** ή από συνηρημένα ρήματα γράφονται με -**ι** -

π.χ. σοφία → σοφός, αδικία → αδικώ

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **εία** που παράγονται από ρήματα σε - **εύω** γράφονται με - **ει** - π.χ. αλητεία → αλητεύω

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **εία** που παράγονται από επίθετα σε - **ύς** γράφονται με - **ει** - π.χ. ευθεία → ευθύς

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **αία** γράφονται με - **αι** - π.χ. σημαία

εξαιρούνται: θέα, ιδέα, παρέα, Τεγέα, Νεμέα

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **όση** γράφονται με - **ο** - π.χ. δόση

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **οσύνη** γράφονται με - **ο** - π.χ. δικαιοσύνη

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **ίδα** και σε -**ιγγα** γράφονται με -**ι** - π.χ. εφημερίδα, σύριγγα

εξαιρείται: χλαμύδα

Τα παροξύτονα θηλυκά σε - **όνα** γράφονται με - **ο** - π.χ. εικόνα

εξαιρούνται: χελώνα, Βαβυλώνα

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **ισσα** - γράφονται με - **σσ** - π.χ. πάπισσα

εξαιρούνται: σάρισα, Λάρισα

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **ότητα** γράφονται με - **ο** και -**η** αντίστοιχα π.χ. αρχαιότητα

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **ύτητα** που προέρχονται από επίθετα που λήγουν σε -**ύς** γράφονται με - **υ** και -**η** αντίστοιχα π.χ. ταχύτητα → ταχύς

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε -**υση** που προέρχονται από ρήματα που λήγουν σε -**ύνω** και -**ύω** γράφονται με - **υ** - π.χ. άμβλυνση - αμβλύνω, λύω → λύση

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε -**ιση** που προέρχονται από ρήματα που λήγουν σε - **ίζω** γράφονται με -**ι** - π.χ. διαφήμιση → διαφημίζω, διαχείριση > διαχειρίζω,- ομαι

ενώ επιχείρηση >επιχειρώ

Προσοχή: άθροιση → αθροίζω

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **ηση** που προέρχονται από συνηρημένα ρήματα γράφονται με - **η** - π.χ. κίνηση → κινώ **εγγύηση**> **εγγυώμαι** (αποθετικό).

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **ωση** που προέρχονται από ρήματα που λήγουν σε - **ώνω** γράφονται με - **ω** - π.χ. τελειώνω → τελειώση

Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε - **αινα** γράφονται με - **αι** - π.χ. δράκαινα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

-ένα: τα παροξύτονα θηλυκά που τελειώνουν σε **-ένα** γράφονται με **-ε-**, π.χ. η αρένα. Μην ξεχνάτε πως το ίδιο γράφονται και οι μετοχές σε **-μένα**. π.χ. γραμμένα, πεπραγμένα.

-αιρα: τα προπαροξύτονα θηλυκά ουσιαστικό που τελειώνουν σε **-αιρα** γράφονται με **-αι-**. π.χ. ατμόσφαιρα, χίμαιρα

-έρα: τα παροξύτονα θηλυκά που τελειώνουν σε **-έρα** γράφονται με **-ε-**. π.χ. ημέρα. Το ίδιο γράφονται και οι ξενικές λέξεις: γραβιέρα, σουπιέρα κλπ. Να προσέξετε: σφαίρα, εταίρα

-εια και **οία:** τα θηλυκά προπαροξύτονα γράφονται με **-ει-** και με **-οι-**, ποτέ όμως με **-ι-**. Το κλειδί εδώ βρίσκεται στη λέξη, από την οποία παράγεται. π.χ. ευχέρεια (ευχερή), βοήθεια (βοηθώ).

-οία: με **-οι-** γράφονται όσα έχουν β' συνθετικό τα :νους, πλους, ρους, βους και τελειώνουν σε:

(α) **-νοια:** Άγνοια, έννοια, ομόνοια <νους< νοώ = (θέμα **νο-**)

(β) **-πλοία:** άπλοια, και <πλους < πλέω < πλόος, πλους = (θέμα **πλο-**)

(γ) **-ροια:** διάρροια, παλίρροια <ρέω <ρόος – ρους = (θέμα **ρο- ε + ου , ροή**)

(δ) – βοία : Εύβοια

⊗ Γ. ΟΥΔΕΤΕΡΑ

Όλα τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ί-** γράφονται με **-ι-**. π.χ. το παιδί, το χαρτί

Προσέξτε όμως τα:

(α) άστυ, γόνυ, δίχτυ, βράδυ, δάκρυ, στάχυ, δόρυ, οξύ και

(β) όσα προέρχονται από ξένες γλώσσες (άκλιτα): ντέρμπι, πέναλτι, τσέρι κ.λπ. Γράφονται και με **-ι-**.

-ιο: προπαροξύτονα: Π.χ. ευαγγέλιο, ειδύλλιο

-είο: όταν τονίζονται στην παραλήγουσα και δηλώνουν τόπο. π.χ. γραφείο. π.χ. ιατρείο, κουρείο (τόπος), αλλά και βραβείο, αγγείο, εργαλείο, λαχείο.

εξαιρούνται: θηρίο, λοφίο, πτυχίο, βιβλίο, θρανίο, πεδίο, τοπίο, πλοίο

Τα οξύτονα ουδέτερα σε **-ητό** γράφονται με **-η-** π.χ. τρεχαλητό

εξαιρείται: φυτό

Το οξύτονα ουδέτερα σε **-ριό** γράφονται με **-ι-** π.χ. πλυσταριό

εξαιρείται: μαγειρειό

Τα παροξύτονα ουδέτερα σε **-ώμα** (που προέρχονται από ρήματα σε **-ωνω**) γράφονται με **-ω-** π.χ. στρώμα

εξαιρούνται: στόμα, όνομα

Τα παροξύτονα ουδέτερα σε **-ίδι** γράφονται με **-ι-** π.χ. ταξίδι

εξαιρούνται: φρούδι, μύδι, καρύδι, κρεμμύδι, Παλαμήδι

Τα παροξύτονα ουδέτερα σε **-τήρι** γράφονται με **-η-** π.χ. πατητήρι, ποτήρι

εξαιρούνται: εκείνα τα ουσιαστικά που έχουν ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη τυρί (π.χ. κεφαλοτύρι)

Τα παροξύτονα ουδέτερα σε **-όνι** γράφονται με **-ο-** π.χ. αηδόνη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

εξαιρούνται: κυδώνι, αλώνι

Τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε **-ημα** γράφονται με **-η-**

π.χ. τηλεγράφημα

εξαιρούνται: δίλημμα, κάλυμμα, έλειμμα, άλειμμα διάλειμμα, διάλυμα, ίδρυμα, μήνυμα, κλίμα, θύμα, κύμα, κατάλυμα, ξέπλυμα

Τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε **-τήριο** γράφονται με **-η- και -ι** αντίστοιχα

π.χ. παρατηρητήριο **εξαιρούνται:** μαρτύριο.

Προσέξτε το κτήριο. Δεν παράγεται από το κτίζω, αλλά είτε από το **ευκτήριο** είτε από το **οικτήριο** (αν πα-
ραγόταν από το κτίζω θα ήταν κτιστήριο)

Τα ουδέτερα σε **-σιμο** , **-ψιμο**, **-λιμο**, γράφονται με **-ι**.

⇒ **Επίθετα**

1. Τα παροξύτονα και προπαροξύτονα επίθετα σε **-ειος** γράφονται με

-ει- όταν

α) είναι παράγωγα λέξεων που γράφονται με **-ει-**

π.χ. αστείος → αστείο

β) είναι σύνθετα, με β' συνθετικό παράγωγο της λέξης γη

π.χ. επίγειος

γ) είναι παράγωγα ονομάτων ζώων

π.χ. πρόβειος

δ) είναι παράγωγα κύριων ονομάτων

π.χ. Κυκλώπειος → Κύκλωπας

2. Τα υπόλοιπα παροξύτονα και προπαροξύτονα επίθετα σε **-ιος**

γράφονται με **-ι-**

π.χ. όρθιος

εξαιρείται: όμοιος

3. Τα οξύτονα επίθετα σε **-ποιός** γράφονται με **-οι -:**

π.χ. οπλοποιός, επιπλοποιός

4. Τα οξύτονα επίθετα σε **-ηλός** γράφονται με **-η-**

π.χ. χαμηλός

εξαιρούνται: δειλός, ψιλός

5. Τα οξύτονα επίθετα σε **-ικός** και **-ικος** γράφονται με **-ι-**

π.χ. σημαντικός, πικάντικος

εξαιρούνται: θηλυκός, γλυκός, δανεικός

6. Τα οξύτονα επίθετα σε **-ηρός** γράφονται με **-η-**

π.χ. ανθηρός

εξαιρούνται: ισχυρός, αλμυρός, γλαφυρός, οχυρός, βλοσυρός,
βδελυρός. Επίσης: άπειρος και άμοιρος.

7. Τα οξύτονα επίθετα σε **-εινός** γράφονται με **-ει-**

π.χ. ταπεινός, φωτεινός

εξαιρούνται: βραδινός, θερινός

8. Τα παροξύτονα επίθετα σε **-αίος** γράφονται με **-αι**

π.χ. πηγαίος, ακμαίος

εξαιρείται: νέος

9. Τα παροξύτονα ρηματικά επίθετα σε **-τέος** γράφονται με **-ε-**

π.χ. διδακτέος

10. Τα παροξύτονα επίθετα σε **-λέος** γράφονται με **-ε-**

π.χ. θαρραλέος **εξαιρείται:** κεφαλαίος

11. Τα προπαροξύτονα επίθετα σε **-ινος** γράφονται με **-ι-**

π.χ. ξύλινος, κίτρινος

12. Τα επίθετα σε **-τεος** που δηλώνουν κάτι που είναι υποχρεωτικό να γίνει (π.χ. πληρωτέος λογαριασμός) γράφονται με **-ε.**

13. τα επίθετα σε **-σιμος** που δηλώνουν κάτι που είναι δυνατόν να γίνει (π.χ. πόσιμο νερό) γράφονται με **-ι**

➤ **Παραθετικά επιθέτων**

1. Τα επίθετα που σχηματίζουν ομαλά παραθετικά δέχονται στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό τις καταλήξεις **-ότερος και -ότατος** αντίστοιχα

π.χ. νέος → νεότερος, νεότατος

ωραίος → ωραιότερος, ωραιότατος

2. Τα παραθετικά που προέρχονται από τοπικά επιρρήματα που λήγουν σε

-ω σχηματίζονται στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό με τις καταλήξεις

-ότερος και -ότατος αντίστοιχα

π.χ. άνω → ανώτερος, ανώτατος

κάτω → κατώτερος, κατώτατος

3. Τα επίθετα που λήγουν σε **-ης** δέχονται στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό τις καταλήξεις **-έστερος** και **-έστατος** αντίστοιχα

π.χ. επιμελής → επιμελέστερος, επιμελέστατος

4. Τα επίθετα που λήγουν σε **-ύς** δέχονται στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό τις καταλήξεις **-ύτερος και -ύτατος** αντίστοιχα

π.χ. βαθύς → βαθύτερος, βαθύτατος

5. Τα παρακάτω επίθετα σχηματίζουν ανώμαλα παραθετικά

καλός → καλύτερος, κάλλιστος ή άριστος ή βέλτιστος,

κακός → χειρότερος, χειρίστος ή κάκιστος,

μεγάλος → μεγαλύτερος, μέγιστος

μικρός → μικρότερος, ελάχιστος

λίγος → λιγότερος, ελάχιστος

πολύς → περισσότερος, πλείστος

ταχύς → ταχύτερος, τάχιστος

απλός → απλούστερος, απλούστατος

ίδιος → ιδιαίτερος, ιδιαίτατος

➤ **Ρήματα**

1. Τα ρήματα σε -ίζω γράφονται με **-ι-** και σχηματίζουν αόριστο σε **-ίσα**

π.χ. νομίζω → νόμισα

εξαιρούνται: πήζω, πρήζω, μπήζω, αθροίζω, δανείζω, αναβλύζω, δακρύζω,

κατακλύζω, συγχύζω, σφύζω, γογγύζω, ολολύζω

2. Τα ρήματα σε -ώνω γράφονται με **-ω-**

π.χ. τελειώνω

3. Τα ρήματα που λήγουν σε -νω και πριν απ' αυτό έχουν ένα από τα παρακάτω φωνήεντα ή δίφθογγους (**-ι, -η, -υ, -ει**) διακρίνονται σε:

α) αυτά που γράφονται με **-ι-**

π.χ. κρίνω, δίνω

β) αυτά που γράφονται με **-η-**

π.χ. αφήνω, σβήνω

γ) αυτά που γράφονται με **-υ-**

π.χ. διευθύνω, λύνω

δ) αυτά που γράφονται με **-ει-**

π.χ. κλείνω, προτείνω

4. Τα ρήματα σε -αίνω γράφονται με **-αι-**

π.χ. μαθαίνω

εξαιρούνται: μένω, πλένω, δένω

5. Τα συνηρημένα ρήματα σχηματίζουν αόριστο σε -ησα

π.χ. φιλώ → φίλησα εξαιρείται: μεθώ → μέθυσα, μηνώ → μήνυσα (διότι

προέρχονται μεθύω > μέθυσα , μηνύω > μήνυσα

6. Τα ρήματα που λήγουν σε -έρνω γράφονται με **-ε-**

π.χ. δέρνω

εξαιρείται: παίρνω

7. Τα ρήματα που λήγουν σε **-ιάζω** γράφονται με **-ι-**

π.χ. ροζιάζω

εξαιρούνται: μοιάζω, μονοιάζω, νοιάζομαι, αδειάζω, χρειάζομαι

8. Τα ρήματα που λήγουν σε **-άβω** γράφονται με **-β-**

π.χ. ανάβω

εξαιρούνται: παύω, αναπαύω, απολαύω

9. Τα ρήματα που λήγουν σε **-εύω** γράφονται με **-υ-**

π.χ. ταριχεύω

εξαιρούνται: κλέβω, σέβομαι

10. Τα βαρύτονα ρήματα που λήγουν σε **-λώ** γράφονται με **-λ-**

π.χ. απειλώ

11. Τα ρήματα που λήγουν σε **-λλω** γράφονται με **-λλ-**

π.χ. αναβάλλω **εξαιρούνται:** οφείλω, θέλω

12. Τα ρήματα που λήγουν σε **-σσω** γράφονται με **-σσ –**

π.χ. συμπύσσω

εξαιρείται: αρέσω

13. Όλα τα ρήματα σε **-ηκα** (παθητικός αόριστος) γράφονται με **-η.**

Προσοχή στα: **-ηθηκα** γράφονται με δυο **-η.**

εξαιρούνται: ντύθηκα, μηνύθηκα, πλύθηκα

14. Γράφονται με **-η τα:** ήρθα, ήβρα, ήπια, ήμουν, ήξερα, ήθελα

15. Γράφονται με **-ει τα:** είδα, είπα, είχα

Ορθογραφία (ΜΕΤΟΧΕΣ)

◆ -οντας /-ώντας

-ο- για την ενεργητική προπαροξύτονη μετοχή: βγαίνοντας, τρέχοντας

-ω- για την ενεργητική παροξύτονη μετοχή: δημιουργώντας, πηδώντας

Εξαιρείται το **-όντας:** είναι άκλιτη μετοχή ενεργητικού Ενεστώτα του είμαι.

◆ -μένος / -μμένος

Η παθητική παροξύτονη μετοχή θέλει δύο **-μμ-**, όταν το ρήμα από το οποίο σχηματίζεται έχει κατάληξη με χαρακτήρα χειλικό (π, β, φ): π.χ. σκάβω - σκαμμένος, αλείφω - αλειμμένος- εξαιρούνται οι παθητικές μετο-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

χές παρακειμένου των ρημάτων *οξύνω* και *βαρύνω* που γράφονται με δύο **-μμ-**, αν και δεν έχουν χειλικό χαρακτήρα (οξυμμένος, βαρυμμένος) → ερμηνεία : είναι μτχ ενρινόληκτων ρημάτων (νμ = μμ)

♦ -όμενος / -ωμένος

-ο- για την παθητική προπαροξύτονη μετοχή των ρημάτων σε **-ομαι**: εναλλασσόμενος, παραλειπόμενος (αν και χειλικόληκτο, είναι προπαροξύτονο και θέλει ένα **-μ-**)

-ω- για την παθητική παροξύτονη μετοχή:

α) των ρημάτων σε **-ώνω**: λιγωμένος

β) των έξι ανώμαλων ρημάτων:

λέγω → ειπωμένος,

βλέπω → ιδωμένος,

τρώγω → φαγωμένος,

γίνομαι → γινωμένος,

κάνω → καμωμένος,

πίνω → πιωμένος.

A. Οι καταλήξεις των ρημάτων σύμφωνα με την κλίση τους

<i>Ενεργητική φωνή</i>	<i>Παθητική φωνή</i>
<u>πάντα σε -ε</u>	<u>πάντα σε -αι</u>
-με: α' πληθυντικό πρόσωπο, π.χ.: <i>εμείς γράφουμε διαγώνισμα.</i>	-μαι: α' ενικό πρόσωπο, π.χ.: <i>Εγώ φέρομαι σωστά</i>
-ετε: β' πληθυντικό πρόσωπο, π.χ.: <i>εσείς γράφετε γράμμα..</i>	-εσαι: β' ενικό πρόσωπο, π.χ.: <i>εσύ δεν φέρεσαι σωστά.</i>
-σε: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής, π.χ.: <i>ο Κ. χτύπησε τα χέρια του.</i>	-έται: γ' ενικό πρόσωπο, π.χ.: <i>αυτός φέρεται πολύ σωστά</i>
-σε: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής, π.χ.: <i>λύγισε το πόδι σου</i>	

Έξι περιπτώσεις λέξεων με 2pp

1. Στο θέμα:

π.χ. *αρραβώνας*, (*μητρώα*) *αρρένων*, *θάρρος*¹, *θαρρώ*, *Πύρρος*,

¹ Από το ιωνικό θάρσος, με ανομοιωτική αποβολή του σ. (Ανομοίωση ή ανομοιότητα είναι το γλωσσικό φαινόμενο της αποβολής ή μεταβολής του ενός από τους δυο όμοιους φθόγγους κάποιας λέξεως).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

πυρρίχιος, Σέρρες.

2. Σύνθετα με το στερητικό α:

π.χ. άρρωστος (α+ρώστος), άρρυθμος, αρρίγωτος, αρρυτίδωτος,
άρρητοι (αριθμοί).

3. Σύνθετα με τα αγώριστα μόρια: συν-, εν-, παν- και πάλιν-:

π.χ. σύρριζα (συν+ρίζα), συρρέω, συρροή, σύρραξη, έρρινα, παρρησία
(παν+ρήση), παλίρροια (παλιν+ροή).

4. Σύνθετες λέξεις με βραχύχρονη κατάληξη στο πρώτο συνθετικό:

αιμορραγία, εμπορορράπτης, ετοιμόρροπος, ισορροπία, Καλλιρρόη,
μηχανορραφία, ομόρρυθμος, παχύρρευστο, ταχύρρυθμη, φυλλορροή,
χείμαρρος (χειμά+ρους), ψυχορραγώ.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ-- (ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ)

Ορθογραφία. Τα απόλυτα αριθμητικά από το 13 ως το 19 γράφονται σε μία λέξη.

π.χ. δεκατρία, δεκαπέντε, δεκαεννιά. Από το 21 και πέρα γράφονται σε χωριστές λέξεις.

π.χ. είκοσι ένα, εξήντα έξι, εκατόν ενενήντα εννιά.

Τα **τακτικά** αριθμητικά γράφονται σε χωριστές λέξεις από το 13 και πέρα.

π.χ. δέκατος τρίτος, δέκατος ένατος, εξηκοστός πρώτος.

Το **εννιά** και το **εννέα** γράφονται με **2ν**, ενώ το ένατος και το ενενήντα με **1ν**.

Κάθε αριθμητικό που περιέχει ολόκληρο το **εννιά - εννέα** (παράγωγο ή σύνθετο) γράφεται με 2ν.

π.χ. εννιακόσια, εννεακόσια, δεκαεννιά, δεκαεννέα.

Μισός - μισή - μισό

Το επίθετο **μισός-μισή-μισό**, όταν είναι σύνθετο με αριθμητικό, γίνεται **-μισι(η)**, έπειτα από φωνήεν (δυο - μισι), και **-ήμισι** έπειτα από σύμφωνο (τρεις ήμισι). Γράφεται στη λήγουσα με **η** μόνο όταν το πρώτο συνθετικό είναι το αρσενικό ένας ή το θηλυκό **μία**. –

Όταν είναι πρώτο συνθετικό **οποιοδήποτε** άλλο αριθμητικό, σ' οποιοδήποτε γένος, γράφεται με γιώτα (ι).

π.χ. **ο** ενάμισης χρόνος, **η** μιάμιση ώρα,

ενώ: **το** ενάμισι μήλο, **τεσσερισήμισι** μέρες, **εξίμισι** ώρες.

Αρσενικό

ο ενάμισης

οι δύομισι

Θηλυκό

η μιάμιση

οι δύομισι

Ουδέτερο

το ενάμισι

τα δύομισι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

οι τρεισήμισι

οι τρεισήμισι

τα τριάμισι

οι τεσσερισήμισι

οι τεσσερισήμισι

τα τεσσεράμισι

οι πεντέμισι

οι πεντέμισι

τα πεντέμισι

οι εξήμισι

οι εξήμισι

τα εξήμισι

Τελικό ν. Το αριθμητικό **ένας** στην αιτιατική **ένα(ν)** άλλοτε διατηρεί και άλλοτε χάνει το τελικό **ν**, όπως και τα άρθρα.

Αντίθετα το **μία, μια** δεν παίρνει ποτέ **ν** στο τέλος.

Το **εκατό(ν)** άλλοτε διατηρεί και άλλοτε χάνει το τελικό **ν**. Το διατηρεί, όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΠΟΙΩΝ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

παμνηφεί	ειδεμή
φέτος	τροχάδην
αποβραδίζ	βάδην
καταμεσής	καταγής
ολονυχτίς	επικεφαλής
ολημερίς	τωνόντι
Εμμέσως (εν + μέσως) = 2 μμ	Αμέσως (α + μέσως) = 1 μ

ΛΕΞΕΙΣ ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Οι λέξεις που πολιτογραφήθηκαν στη γλώσσα μας, στα νεότερα χρόνια, από ξένες γλώσσες γράφονται με την απλούστερη μορφή τους: π.χ. χολ, τρένο, σοφέρ, βόλει μπολ.

Κάθε /i/ γράφεται με ι. Κάθε /o/ γράφεται με ο, και κάθε /e/ γράφεται με ε. Τα διπλά σύμφωνα //l, nn/απλοποιούνται.

Το /g/ γράφεται με γκ κι όχι με γγ.

Τα κύρια ονόματα διατηρούν συνήθως την ορθογραφία τους { οπτικό ίνδαλμα } π.χ. Σαίξπηρ εκ του Shakespeare

Μόρια

Όλες οι λέξεις που αρχίζουν με τα αρχαία μόρια: ευ, δυσ, ολο, ομο, άλλο(α), τηλε, πολύ, και έχουν αντίστοιχη έννοια, διατηρούν την ορθογραφία αυτών των μορίων (π.χ. ευτυχία, δύσκολος, πολύγλωσσος, τηλεφωνο).

Ορθογραφία

Λέξεις με δύσκολη ορθογραφία

Αλλά

αντίκρυ	αντικρίζω, αντικριστός, αντικρινός
διακεκριμένος < κρίνω	κρυμμένος < κρύβω
δόση, δοτός	Δωσίλογος, δωσιδικία
επήρεια	επιρροή
τα Επιφάνια - Θεοφάνια	η επιφάνεια < επιφανής
καμένος < καίω	κομμένος < κόπτω
κατάλυμα < λύω	έλλειμμα < ελλείπτω
γράμμα < γράφω	διάλυμα < διαλύω
οτιδήποτε	όχι ο,τιδήποτε
πληροίς < πληρώ	
αξιοίς (αξιώ)	αξιώνω
συμπόνια	σύμπνοια
οφείλω/ οφειλέτης/ οφειλήματα/ οφειλή/ όφελος	ωφελώ/ ωφέλεια/ ωφέλιμος/ ανωφελής/ επωφελής
μέσα/ μεσ` (= πριν από φωνήεν) π.χ. μεσ` από το σπίτι	μες (= πριν από την πρόθεση «σε» π.χ. μες στο σπίτι
και (πριν από σύμφωνο	κι (πριν από φωνήεν)
(απ)αλείφω	ενώ → (απ)αλοιφή
εξαλείφω	εξάλειψη
* (αντ)αμείβω	ενώ → (αντ)αμοιβή, αμοιβαίος, αμοιβαιότητα
* (υπο)λείπω	(υπό)λοιπο
* ελλείπω (εν + λείπω)	ελλιπής
υπολείπω	υπόλοιπο
Έλλειψη	Έλλειμμα βλ. ετυμολογία
★ Πορεία < πορεύω	Πρωτοπορία
Κρησφύγετον > πιθανόν Κρης+φυγ-(φεύγω)	

*** Σύμφωνα με τις “**μεταπτώσεις**”, τις μεταβολές που συμβαίνουν στα φωνήεντα της ρίζας και των παραγώγων τους.

Π.χ. λέγω , λόγος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ως β' συνθετικό «-γειος»	επίγειος
παλεύω	παλαιίστρα < παλαίω
οδύνη	ανώδυνος/ επώδυνος
όλεθρος	πανωλεθρία
όροφος	διώροφος, ημιώροφος, πολυώροφος
όρυγμα - ορυχείο	ανθρακωρύχος
πηγαίνω	πηγεμός
νέος/ νεότερος	νεωτερίζω
ποικίλλω	ποικιλία, ποικίλος
Γαλλία	Πορτογαλία
<p>Δύο → ως παράγωγο του</p> <p style="text-align: center;">ενώ→</p> <p>δύο παραμένει το δυ- με ν π.χ. δυ- άρι</p>	<p>ως α' συνθετικό το δυ γίνεται «δι-», π.χ.</p> <p>δίτομος, δίμετρος κ.λπ</p>

Βλ.συνδυάζω

ΛΕΚΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΠΑΘΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

Όνομασία	Φαινόμενο	Παραδείγματα
1. Συζήτηση	η συμπεριφορά σε μία συλλαβή	ακρογιαλιά
2. Συναίρεση	η ένωση δύο γειτονικών φωνηέντων μέσα στην ίδια λέξη σε ένα φωνήεν	ακούς (ακούεις) δεκάξι (δεκαέξι)
3. Έκθλιψη	η αποβολή του τελικού φωνήεντος μιας λέξης, όταν η επόμενη αρχίζει από φωνήεν	ν' αρχίσετε σ' εμένα
4. Αφαίρεση	η αποβολή του αρχικού φωνήεντος μιας λέξης, όταν η προηγούμενη τελειώνει σε φωνήεν	θα 'ρθει μου πε
5. Συγκοπή	η αποβολή ενός φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα μέσα στην ίδια λέξη	κορφή (κορυφή) φέρτε (φέρετε)
6. Αποκοπή	η αποβολή του τελικού φωνήεντος μιας λέξης εμπρός από το αρχικό σύμφωνο της ακόλουθης	απ' τη θάλασσα Μες στο σπίτι
7. Αρχικά φωνήεντα	α. αποβολή β. πρόταξη γ. αλλαγή	βδομάδα (εβδομάδα) ίσκιος (σκιά) άξαφνα (έξαφνα)
8. Έκταση	είναι η μεταβολή του βραχέος φωνήεντος σε μακρό	συν+ωμότης <όμνυμα

ΠΑΡΩΝΥΜΑ

A		A'
αγία		Αγυιά < δρόμος
αγνεία < αγνός		άγνοια
αθέρας < στάχυ		αιθέρας
αιρετός < εκλεγμένος		αιρετικός
αλήτης		αλιτήριος
άλλοτε		άλλωστε
αμαρτωλός < αμαρτία		Αρματολός < άρμα
αμνησία		αμνηστία
αμυγδαλιά		αμυγδαλή
ανθρώπινος		ανθρωπινός
ανία (= πλήξη)		άνοια
άπληστος		άπλυτος
απορία < απορώ		απόρροια < απορρέω
αχρησία		αχρηστία
B		B'
βιοτικός < βιοτή, βίος		βιωματικός < βίωμα
βίωμα, το		βιοτικός -ή -ό
βράγχια		βράχια
βρόγχος		βρόχος
βρόμα (= δυσσομία)		βρόμη (=δημητριακό)
βώλος		σβόλος
Βύθος (= λήθαργος)		βυθός (=θάλασσα)
Γ		Γ'
γέλιο, το		γελοίο, το

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

γένεση		γέννηση
γενιά (η)		γένια, τα
γενναία, η		γενεά, η
γέρνω		γερνώ
γέρος		γερός
γιαλός		γυαλί
γυναικείος		γυναίκειος
Δ		Δ'
δειλός		Δήλος
δεινή		δίνη
δρομέας (ο)		δρομαίος (επιρ.κατηγορούμενο)
Ε		Ε'
εγκληματώ < έγκλημα		εγκλιματίζω < κλίμα
εγχείρηση, η (ιατρική επέμβαση)		εγχειρίδιο, το < εγχειρίζω (= δίνω στο χέρι)
εκατόμβη		κατακόμβη
έκλειψη (~ ηλίου)		έκθλιψη (γραμματικό φαινόμενο)
έλαια (τα λάδια)		έλεος (=ευσπλαχνία)
έλλειψη, η		ελλιπής, ο
έμπειρος, ο		ανάπηρος, ο
Εξαιρώ (εξαίρεση)		εξαίρω (=έξαρση)
εξάλειψη, η < λείπω		ανάληψη, η < λαμβάνω
επενδυτής		επενδύτης < ένδυμα
επέτειος, η		επαιτεία, η (= ζητιανιά)
Επήρεια <επηρεάζω		επιρροή < επιρρέω (= επίδραση)
Επιβολή < επιβάλλω		επιβουλή < επιβουλεύομαι
Επωδός (= ρεφρέν)		επωδή (=ξόρκι)
έρμαιο		έρμα (~ του πλοίου)
Εταίρος< εταιρία		έτερος (=άλλος)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ετοιμόλογος		ετοιμόλογος < ετυμολογία
ευγένεια		ευγενία
ευημερία < ευημερώ		ευμάρεια (= πλούτος)
Η		Η'
ήμερος		ήρεμος
ημίτονο (μαθηματικά)		ημιτόνιο (μουσική)
Ηπειρωτικός (~κλίμα)		Ηπειρώτικος (Ηπειρος)
Θ		Θ'
θάλαμος	Θαλάμη (όπλου)	Θαλάμι (φωλιά χταποδιού)
Θαμπός (ο)		Θάμπος (το)
θεά		θεά
Θεία (θεική)		θεια, η (συγγενής)
θείος(θειικός)		θείος ο (συγγενής)
Θόλος (καμάρα)		θολός
Ι		Ι'
Ινδός <Ινδία		Ινδιάνος (= ερυθρόδερμος)
Κ		Κ'
καλόβολος		Καλόβουλος (όχι κακόβουλος)
καλός	Κάλλος (το)	Κάλος (~ του ποδιού)
κάμαρα		καμάρα
Κάμαρη (η)		Καμάρι (το)
κανόνας		Κάνοντας (η εκκλησιαστική τιμωρία)
κάρρο		καρό
κεφάλαιο		κεφαλαίο
κλιτός		Κλίτος (~του ναού)
κόμμα		κόμμι
κουρά		κούρα
κούφος (=ελαφρύς)	κούφιος	κουφός
κυμαίνομαι		κυματίζω
Λ		Λ'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

λατόμος		υλοτόμος
λειτουργία		Λειτουργιά (άρτος για θ. λειτουργία)
Μ		Μ'
μαγεία, η	Μαγιά(=προζύμι)	Μάγια (τα)
μέραρχος		μοίραρχος
μεταλλείο		μετάλλιο
Μετόπη (ναού)		μέτωπο
μήλο		μύλος
μοναχός		μονάχος
μόνος		μονός
μπούζι		μπουζί
Μπούνια (τα) =οπές του πλοίου		Μπουνιά (η)
Ν		Ν'
νόμος		νομός
νότος	νοτιά, (η)	(τα)νώτα (=πλάτη)
νύφη	Νιφάδα (χιονιού)	συννυφάδα
Ο		Ο'
όαση		επώαση
οδύνη		Ωδίνες (τοκετού)
Ονομαστικός (πτώση)		ονοματικός
οξυγόνο, το		οξυγάνιο, το (τρίγωνο)
όρος, ο	όρος, το (βουνό)	Ορός (αίματος)
Οροφή (στέγη)		όροφος
Π		Π'
παιδεία	παιδιά, η (παιχνίδι)	παιδιά, τα
παίρνω		περνάω
Παρηρησία (θάρος)		παρουσία
Παρωνύμιο (παρατσούκλι)		Παρώνυμο (παραπλήσιο)
πεινώ		πίνω
πείρα		Πυρά (φωτιά)
περίπτωση		περίσταση
Περίσσιος < περισσεύω		περιττός

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Περιστερά (το)		Περιστέρα (η)
περιτομή		προτομή
περιττός, ο		πυρετός
πηλήκιο		πηλίκο
ποιόν		πύο(ν)
πολιτικός		Πολίτικος (πόλη)
πότε		ποτέ
πρόγονος		προγονός
Πρόσκομμα (εμπόδιο)		Πρόσχωμα (χώμα)
Προσωπείο (μάσκα, προσποίηση)		Προσωπίδα (μάσκα)
Πρότυπο (= υπόδειγμα)		πρωτότυπο
πωλητής		πολίτης
P		P'
Ρήξη <ρηγνύω		Ρίψη <ρίπτω
Ριπή< ρίπτω		Ροπή <ρέπω
Σ		Σ'
Σήραγγα (= δίοδος, τούνελ)		σύριγγα
σπηλιά		σπηλι(ι)άδα (ρυτίδωμα της θάλασσας από ριπή ανέμου)
Στερώ < στέρηση		υστερώ
Στήλη (= πλάκα)		Στύλος (=κολώνα)
στίβος		Στοιβα (=σωρός)
Σφαγείο(= τόπος σφαγής)		Σφάγιο (=σφαχτό)
Σφήκα (= έντομο)		Σφίγγα (της Αιγύπτου)
Σφύζω(= είμαι γεμάτος ζωή)		σφίγγω
σχολείο		σχόλιο
Σώγαμπρος (= γαμπρός που μένει στα πεθερικά)		Σύγαμπρος (=σύζυγος, γυναικαδέλφης)
T		T'
τελωνείο		Τελώνιο (= δαιμόνιο)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Τεχνητός (= μη φυσικός)		Τεχνικός (με τέχνη)
τζάμι		τζαμί
Τριφυλία, η		τριφύλλι, το
τύραννος		Τίρανα
Υ		Υ'
υδρο- < υδωρ (π.χ. υδρόφιλος)		Ιδρώς < ιδρώνω
Φ		Φ'
φίλη, η		φυλή, η (= ράτσα)
φορά	φόρα, η	Φόρα (π.χ. βγάζω στη φόρα)
φρόνιμος -η -ο		φρόνημα, το
Φτενός(=λεπτός)		φτηνός
φύλο, το	φύλλο	Φιλώ (αγαπώ)
φωτεινός -ή -ό		φετινός -ή -ό
Χ		Χ'
χαραμάδα		Χαραματιά <χάραγμα
χείλος		χυλός
χόνδρος		χοντρος
χορός		χώρος
χρεία, η		χροιά, η
χωριό		Χωριό (~κειμένου)
Ψ		Ψ'
ψεύδος		ψευδός
ψίχα	ψιχία, τα (ψίχουλα)	Ψυχή (η)
Ω		Ω'
ώμος		ωμός
Ωφέλεια (χρησιμότητα)		Όφελος (=κέρδος)
Ωφέλημα < ωφελώ		Οφειλήματα < οφείλω
ωφελώ		οφείλω

100 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΩΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Δεν είναι ζήτημα απλώς προσωπικό, αλλά μας αφορά όλους (και όχι: απλά). Απλώς = μόνο. Συμπεριφέρεται απλά (=με απλό, ανεπιτήδευτο τρόπο).
2. Η υπόθεση δεν τον αφορά άμεσα (αλλά έμμεσα) (τροπικό επίρρημα). Να παρουσιαστεί αμέσως (και όχι: άμεσα) (χρονικό επίρρημα).
3. Πιθανώς ή πιθανόν, προηγούμενος, συγχρόνως, κυρίως, ολογράφως, ενδεχομένως, αυτοδικαίως, επομένως (και όχι σε-α).
4. 15 Σεπτεμβρίου ή 15 του Σεπτέμβρη (και όχι: 15 Σεπτέμβρη).
5. Το ουσ. λάθος δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως επιθετικός προσδιορισμός: λανθασμένη άποψη (και όχι: λάθος άποψη).
6. Κακώς χρησιμοποιούνται αδόκιμες λέξεις όπως: νεολαίος, πισωγύρισμα, αντιπαλότητα κλπ.
7. Αποφεύγουμε κατάχρηση δημιουργίας ουσ. σε -ποίηση: ελαχιστοποίηση, ανωτατοποίηση κλπ.
8. Πρόσκληση σε συγκέντρωση (και όχι: κάλεσμα σε μάζωξη).
9. Τα προπαροξύτονα ουδ. ουσ. σε -ο κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γεν. εν. και πλ. (πανεπιστημίου, -ίων, πολέμου, θριάμβου) εκτός από τις λαϊκές λέξεις (σίδηρου, αλλά: σιδήρου).
10. Καθιερωμένες λέξεις και φράσεις στην καθαρεύουσα δε μεταγλωττίζονται: Μικρά Ασία, Ερυθρά θάλασσα, Μέλας Δρυμός, η Αριστερά, Λευκός Οίκος, βαρύ ύδωρ, εκδοτικός οίκος, χειμερία νάρκη, Μικρά Άρκτος, η μάστιγα (του αιώνα), η πτέρυγα (της Βουλής), κλάδος (της επιστήμης), σινική μελάνη, δαμόκλειος σπάθη κλπ.
11. Διατηρούμε αναλλοίωτες τις τουλάχιστον 2000 αρχαϊστικές φράσεις και λέξεις που χρησιμοποιούμε στο γραπτό (χωρίς να θέτουμε εισαγωγικά) και προφορικό λόγο, όπως: εν πάση περιπτώσει, συν τοις άλλοις, και ούτω καθ' εξής, εκ του σύνεγγυς, εν κρύπτω και παραβύστω, χάσμα ιδέσθαι, εν τω μεταξύ, παραδείγματος χάριν, εξ άλλου, εκ των ων ουκ άνευ, αυτός καθ' εαυτόν, εκ προοιμίου, τοις με-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

τρητοίς, αφ' ενός μεν - αφ' ετέρου δε, υπ' όψιν, φερ' ειπείν, εν γένει, αυθωρεί και παραχρήμα, ειρήσθω εν πάροδο), τύποις, είθισται, τιμής ένεκεν, εφ' όρου ζοής, εν κατακλείδι, εν μέρει, επί πληρωμή, λίαν καλώς, εν ριπή οφθαλμού, κοινή συναινέσει, αβρόχοις ποσίν, εν γνώσει, εξ αιτίας κλπ. Ορισμένες φράσεις γράφονται στη δημοτική σε μία λέξη: εξαιτίας, εξάλλου, αφενός, υπόψιν κλπ.

12. Η συνάδελφος (και όχι: συναδέλφισσα).

13. Δέσμη μέτρων (και όχι: πακέτο), εκδοχή πολιτικών εξελίξεων (και όχι: σενάριο).

14. Αποφεύγουμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, όταν υπάρχουν αντίστοιχες ελληνικές: ρισκάρω (διακινδύνευα), μοντάρω (συναρμολογώ), καριέρα (σταδιοδρομία), σαμποτάζ (δολιοφθορά), ίματζ (εικόνα, εντύπωση), πρεστίτζ (κύρος), γκλάμουρ (σαγήνη, αίγλη), σνόμπαρα (περιφρονώ, υποτιμώ), μίτινγκ (συνάντηση), κουλ (ψύχραιμος), πρες ρουμ (αίθουσα τύπου), πρες κόνφερανς (συνέντευξη τύπου), σπόνσορας (χρηματοδότης, χορηγός), τιμ (ομάδα), πρότζεκτ (έργο, μελέτη), ντιζάιν (σχέδιο), τάιμινγκ (συγχρονισμός) κλπ.

15. Της γραμματέως, της γιατρού, της γυμνασιάρχου.

16. Αποφεύγουμε ερμηνεύματα αγγλικών λέξεων ελληνικής προελεύσεως που οι αντίστοιχες τους ελληνικές έχουν άλλη σημασία (π.χ. φανταστικός: ο της φαντασίας, τρομερός: ο προξενών τρόμο, και όχι καταπληκτικός, υπέροχος, που σημαίνουν οι αγγλικές fantastic, terrific). Επίσης, δε μεταφράζονται αγγλισμοί: δώσε μου το πιάτο (και όχι: πέρασε μου το πιάτο), απευθείας μετάδοση (και όχι: ζωντανή μετάδοση), κάνω λάθος (και όχι: είμαι λάθος), θα σου ξανατηλεφωνήσω (και όχι: θα σε πάρω) πίσω).

17. Πριν από την έναρξη (και όχι: πριν την έναρξη).

18. Τριάμισι κιλά, τρεισήμισι μέρες.

19. Πτώσεις επιθ. σε -ής/ης: ο/η διεθνής, του/της διεθνούς, τον/τη διεθνή, το διεθνές, τα διεθνή, ο/η συνήθης, του/της συνήθους, τον/την συνήθη, το σύνηθες, τα συνήθη, των συνήθων. Προσοχή (μόνο για αρσ.): Του ευγενούς αγώνα, αλλά: του ευγενή (=αριστοκράτη) (επίθ. το α', ουσ. το Γ). Επιστήμη συγγενούς (επίθ.) κλάδου. Είναι φίλος ενός στενού μου συγγενή (ουσ.).

20. Ο τόνος των προπαροξύτων επιθ. σε -ος κατεβαίνει στην παραλήγουσα της γεν. εν. και γεν. και αιτ. πλ., όταν αυτά χρησιμοποιούνται ως ουσιαστικά: συμπεριφορά βάρβαρων ανθρώπων, αλλά: οι επιδρομές των βαρβάρων.

21. Ευχαριστούμε όλους όσοι μας συμπαραστάθηκαν (και όχι: όσους, διότι είναι υποκ. στο ρ. που ακολουθεί), ή: ευχαριστούμε όσους ...

22. Οι αναδιπλασιασμοί των παθ. μτχ. άλλοτε διατηρούνται και άλλοτε όχι: συγκαλυμμένος, αποκομμένος, διαλυμένος, παραταγμένος, συμφωνημένος, μνημένος κλπ. (και όχι πια: συγκεκαλυμμένος, αποκεκομμένος, διαλελυμένος, παρατεταγμένος, συμπεφωνημένος, μεμνημένος), αλλά μόνο: παρατεταγμένος, πεπειραμένος, διακεκριμένος, επιτετραμμένος(=αναπληρωτής προεβουτή), καταβεβλημένος, βεβιασμένος, αποδεδειγμένος, δεδηλωμένος, τα πεπραγμένα, η πεπατημένη, αναμεμιγμένος, μεμονωμένος κλπ. Προσοχή: θεωρώ δεδομένη την εκλογή του. Ενήργησα βάσει των δεδομένων που είχα στη διάθεση μου. Αλλά: Είμαι δοσμένος στον αγώνα. Μίλησε με τετριμμένες φράσεις. Αλλά: Φοράει τριμμένα ρούχα κλπ.

23. Ασχολούμαστε, ασχολούμασταν (και όχι: ασχολιόμαστε κλπ. διότι το ρ. είναι ασχολούμαι και όχι ασχολιέμαι).

24. Θορυβώδης, ογκώδης, θυελλώδης, ενστικτώδης κλπ. (και όχι: σε -ωδικός).

25. Το σαν χρησιμοποιείται για παρομοίωση και ως σύνδεσμος χρονικός ή αιτιολογικός: Ψηλός σαν κυπαρίσσι. Σαν έρθεις με το καλό. Εσύ σαν συγγενής έπρεπε να επέμβεις. Το ως συνοδεύει κατηγορούμενα: Υπηρετεί ως καθηγητής. Το κατηγορούμενο μπαίνει στην ίδια πτώση με τη λέξη στην οποία αναφέρεται: Η εκλογή του ως καθηγητή (και όχι: ως καθηγητής).

26. Το πάνω και το κάτω στη δημοτική είναι μόνο τοπικά επιρρ. και κακώς μεταγλωττίζονται τα επί και υπό της καθαρεύουσας σε περιπτώσεις όπως οι εξής: Μίλησε πάνω στο θέμα που μας απασχολεί (σωστό: για το θέμα ή επί του θέματος), θα προσπαθήσουμε κάτω) απ' αυτές τις συνθήκες (σωστό: με αυτές ή υπ' αυτές).

27. Το ρ. προοιωνίζομαι είναι αποθετικό, δηλ. δε διαθέτει ενεργητική φωνή.

28. Ανενημέρωτος (και όχι: ανημέρωτος), κοινολογώ (και όχι: κοινωνιολόγο)), δε θα προετίθεσθε (και όχι: προετίθεσθο), τίθενται (και όχι: τίθονται.), κοινότοπος, κοινοτοπία (και όχι: κοινότυπος, κοινοτυπία), μεγεθύνω, μεγέθυνση (και όχι: μεγενθύνω, μεγένθυση), εμβάθυνση (και όχι: εμβάνθυση), απαθανατίζω (και όχι: αποθανατίζω), αντεπεξέρχομαι (και όχι: ανταπεξέρχομαι), μελαψός (και όχι: μελαμφός), Οκτώβριος (και όχι: Οκτώμβριος), χειρουργός (και όχι: χειρούργος), παρεισφρέω (και όχι: παρεισφρώω), παρεμπιπτόντως (και όχι: παρεπιπτόντως), έχω απαυδήσει (και όχι: έχω απηυδήσει), λι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ποβαρής (και όχι: ελλιποβαρής), υποθάλπω, περιθάλπω (και όχι: υποθάλπτω, περιθάλπτω), ακατονόμαστος (και όχι: ακατανόμαστος), αθυρόστομος (και όχι: ανθηρόστομος).

29. Τα ρήματα των προτάσεων που ακολουθούν συντάσσονται με αιτ. και όχι με γεν. Δεν επιδέχεται αναβολή. Δε χρειάζεται περαιτέρω συστάσεις. Διέφυγε την προσοχή μου. Στερούμαι τα απαραίτητα. Απεκδύομαι τις ευθύνες μου.

30. Τα άρθρα τον, την και τα μόρια δεν, μην διατηρούν το ν όταν ακολουθεί λέξη που αρχίζει από φωνήεν, από στιγμιαίο σύμφωνο (κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ) και από τα διπλά ξ, ψ. Το ίδιο συμβαίνει και με την προσ. αντων. την, ενώ η αντων. τον διατηρεί το ν πάντοτε: τον άνθρωπο, την πόλη, το δρόμο, δε φοβάμαι, μην περάσεις, τη βλέπω, τον βλέπω.

31. Οι τύποι της ερωτηματικής αντων. ποιος είναι μονοσύλλαβοι και δεν τονίζονται: ποιες, ποιοι, ποιους κλπ.

32. Οι μητχ. σε -ντας γράφονται με ω όταν αυτό τονίζεται και με ο όταν δεν τονίζεται: κάνοντας, τραβώντας.

33. Γι' αυτό (και όχι: γιαυτό).

34. Η έγκλιση τόνου στο μονοτονικό διατηρείται: ο άνθρωπός τους.

35. Που (αναφ. αντων.), πού (ερωτημ. επίρρ.), πως (ειδ. σύνδ.), πώς (ερωτημ. επίρρ.): ρώτησα αυτόν που ήταν υπεύθυνος πού μπορούσα να σε βρω. Πώς μπορούσα να πω πως δε σε ξέρω;

36. Μία, μια (=μιά), δύο, δυο (=δυό).

37. Κλητική: κυρία Πρόεδρε (και όχι: κυρία Πρόεδρος).

38. Η αναπληρώτρια διευθύντρια / υπουργός (και όχι: η αναπληρωτής διευθυντής / υπουργός).

39. Δίνω, αλλά: παραδίδω, αναδίδω, αποδίδω κλπ. / δείχνω, αλλά: αναδεικνύω, επιδεικνύω, αποδεικνύω κλπ. / ρίχνω, αλλά: απορρίπτω, καταρρίπτω, επιρρίπτω κλπ. / λύνω, αλλά: επιλύω, διαλύω κλπ. / στέλνω, αλλά: αποστέλλω, διαστέλλω κλπ. / κλείνω, αλλά: αποκλείω, περικλείω κλπ. / κόβω, αλλά: αποκόπτω, διακόπτω κλπ.

40. Γίνονται όλοι δεκτοί ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλου (και όχι: ανεξαρτήτου ηλικίας ...).

41. Απολαύει της εμπιστοσύνης (και όχι: απολαμβάνει).

42. Των (πρώην) τριτόκλιτων θηλυκών ουσιαστικών να προτιμάται η γενική σε -έως αντί σε -ης μετά από λόγιες προθέσεις ή λόγιες ή μη λόγιες τυποποιημένες φράσεις: προ της αποφάσεως, υπέρ της λύσεως, περί της σχέσεως, σχέδιο πόλεως, πρώτης τάξεως, οδηγίες χρήσεως, ημερομηνία λήξεως, ομάδα κρούσεως, κρίση συνειδήσεως, χαιρώ εκτιμήσεως, πάσης φύσεως, πορεία πλεύσεως, έτος ιδρύσεως κλπ.

43. Δε χρειάζονται εισαγωγικά όταν χρησιμοποιούμε μεταφορική σημασία λέξεων: η ρίζα του προβλήματος, τραβάω την προσοχή (και όχι: η «ρίζα» ..., «τραβάω» ...) κλπ. Χρησιμοποιούμε εισαγωγικά, εκτός από τις γνωστές περιπτώσεις των αυτολεξεί επαναλαμβανόμενων, των γνωμικών και των τίτλων έργων, ονομάτων πλοίων, ιδρυμάτων κλπ., όταν μια λέξη ή φράση τη λέμε ειρωνικά, εννοώντας την ακριβώς αντίθετη σημασία, η οποία στο γραπτό λόγο δεν μπορεί αλλιώς να αποδοθεί, ενώ, αντίθετα, στον προφορικό η φωνή παίρνει την ανάλογη χροιά: μου επιφύλαξε «θερμή» υποδοχή (δηλ. ψυχρή).

44. Υπέρ το δέον (και όχι: υπέρ του δέοντος).

45. Τα ρ. διαρρέω και λειτουργώ είναι αμετάβατα: διέρρευσε από πολιτικούς κύκλους η πληροφορία ότι... ή: πολιτικοί κύκλοι φρόντισαν να διαρρεύσει η πληροφορία ότι ... (και όχι: πολιτικοί κύκλοι διέρρευσαν την πληροφορία ότι ...). Θα θέσω το μηχάνημα σε λειτουργία (και όχι: θα το λειτουργήσω).

46. Εξελέγη, εξεπλάγη, προήχθη, συνέβη, επλήγη, συνελήφθησαν, διεξήχθησαν κλπ., κατά τους παθ. αορ. β' της αρχαίας (και όχι: εκλέχτηκα, εκπλάγηκα, προάχθηκες, συνέβηκε, πλήχτηκε, συλλήφθηκαν, διεξάχθηκαν κλπ).

47. Αυτός καθ' εαυτόν, αυτού καθ' εαυτόν, αυτόν καθ' εαυτόν, αυτοί καθ' εαυτούς, αυτών καθ' εαυτούς κλπ. (και όχι: αυτού καθ' εαυτού, αυτής καθ' εαυτής, αυτοί καθ' εαυτοί κλπ.).

48. Όσο αφορά το θέμα αυτό (και όχι: όσο αφορά στο θέμα αυτό, διότι αποτελεί μεταγλώττιση της λόγιας σύνταξης: όσον αφορά εις το θέμα αυτό).

49. Όταν, δύο συνήθως, συνεχόμενα επίθετα αποτελούν επιθετικούς προσδιορισμούς ουσιαστικού που ακολουθεί, αλλά το τελευταίο αποδίδει μια ουσιώδη έννοια σ' αυτό, δε χωρίζονται μεταξύ τους με κόμμα: ελαφρό δίτροχο μόνιππο, είδος ιταλικού αφρώδους κρασιού, ολόσωμο γυναικείο μαγιό.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

50. Τα επίθετα σε -ειος / -ιος που προέρχονται από κύρια ονόματα πραγματικών προσώπων γράφονται με ει (αριστοτέλειος), ενώ αυτά που προέρχονται από τοπωνύμια με ι (μετσόβιο). Όσα προέρχονται από κύρια ονόματα μυθικών προσώπων, μπορούν να γράφονται και με τους δύο τρόπους (απολλώνιος, απολλώνειος).

51. Σε πολλά ρήματα η χρονική αύξηση διατηρείται: ήλεγξα, διεύθυνα, διενήργησα, απέκτησα κλπ. (και όχι: έλεγξα, διεύθυνα κλπ).

52. Ειδωλολατρία, πρωτοπορία κλπ. (και όχι σε -εία), διότι προέρχονται από ουσιαστικά (ειδωλολάτρης κλπ.) και όχι από ρήματα.

53. Προσοχή στις προστακτικές αορίστων: παρήγγειλα ένα ποτό / παράγγειλε μου ένα ποτό, αυτός αντέγραψε τις σημειώσεις / αντίγραψε μου τις σημειώσεις, αυτός απέρριψε την πρόταση του / εσύ απέρριψε την πρόταση του.

54. Οι μέθοδοι αυτές (και όχι: οι μέθοδοι αυτοί).

55. Η φράση «εξ απαλών ονύχων» σημαίνει παιδιόθεν, από την παιδική ηλικία (και όχι: αδρομερώς, ακροθιγώς).

56. Οποιοσδήποτε, οτιδήποτε (και όχι: ο οποιοσδήποτε, το οτιδήποτε).

57. Τέως βασιλιάς: ο μέχρι προ τίνος βασιλιάς. Πρώην βασιλιάς: ο πριν από πολύ καιρό βασιλιάς.

58. Χιλιετία: περίοδος χιλίων ετών. Χιλιετηρίδα: η επέτειος χιλίων ετών.

59. Ο κύριος Κοντολέων, του κ. Κοντολέοντος, η κυρία Κοντολέοντος, της κ. Κοντολέοντος κλπ. (και όχι του κ. Κοντολέων, η κ. Κοντολέων).

60. Συμμετέχω, πρτ. συμμετείχα, μέλλ. εξακολ. θα συμμετέχω όλο το χρόνο στις εκδηλώσεις, μέλλ. στιγμ. Θα συμμετάσχω στην εκδήλωση, αόρ. συμμετέσχον, πρκ.-υπρσ. έχω-είχα συμμετάσχει.

61. Δεν αποφάσισα ακόμη, γιατί δεν έχω τα απαιτούμενα στοιχεία (και όχι: Δεν αποφάσισα ακόμη. Και αυτό γιατί...).

62. Ανήκα, ανήκες, ανήκε κλπ. (και όχι: άνηκα, άνηκες, άνηκε κλπ.)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

63. Παρατατικός συννηρημένων ρημάτων σε -ούμαι: Σχολική γραμματική δημοτικής: στερούμουν (!), στερούσουν (!), στερούνταν, στερούμασταν, στερούσασταν (!), στερούνταν. Γραμματική καθαρεύουσας: εστερούμην, εστερείσο, εστερείτο, εστερούμεθα, εστερείσθε, εστερούντο. Προτεινόμενη κλίση: (ε)στερούμην, (ε)στερείσο, (ε)στερείτο, στερούμασταν, (ε)στερείσθε, στερούνταν.

64. Ποιούμαι την νήσσαν (κοινώς: κάνω την πάπια) (και όχι: ποιώ την νήσσαν).

65. Το επιχείρημα που προβλήθηκε είναι υπέρ αυτού (και όχι: υπέρ του).

66. Επιταχύνω / προωθώ / επισπεύδω το θέμα / πρόγραμμα κλπ. (και όχι: τρέχω το θέμα / πρόγραμμα).

67. Ορισμένα αφηρημένα ουσιαστικά, όπως: πολιτική, λογική, πρακτική, συμπεριφορά, υποδομή κλπ. δε χρησιμοποιούνται στον πλ.: η πολιτική που θα ακολουθηθεί σε πολλούς τομείς (και όχι: οι πολιτικές που ...) κλπ.

68. Δρώμενα= α. τελετουργίες β. όσα παριστάνονται σε θεατρική σκηνή. Τεκταινόμενα= μηχανορραφίες Είναι λανθασμένο το ερμηνευμα: διαδραματιζόμενα (π.χ. τα δρώμενα / τεκταινόμενα της πολιτικής ζωής).

69. Αποτείνομαι, μέλλ. θα αποταθώ (και όχι: αποτανθώ).

70. Χρόνοι συνθέτων του άγω: ενστ. εξάγω, πρτ. εξήγα, μέλλ. εξακολ. κάθε χρόνο θα εξάγω, μέλλ. στιγμ. η χώρα φέτος θα εξαγάγει εσπεριδοειδή, αόρ. εξήγαγα, πρκ.-υπρσ. έχω-είχα εξαγάγει.

71. Χρόνοι των ρημάτων σε -λλω: ενστ. επιβάλλω, πρτ. επέβαλλα, μέλλ. εξακολ. θα καταβάλλω κάθε μήνα το ενοίκιο, μέλλ. στιγμ. θα σου καταβάλω το αντίτιμο (άπαξ), αόρ. επέβαλα, πρκ.-υπρσ. έχω-είχα επιβάλει.

72. Ρήματα που στον αόρ. λήγουν σε -ησα, -ίσα, -υσα, -οισα στο β' πλ. πρστ. ενεργ. αόρ. διατηρούν την ορθογραφία της παραλήγουσας: κρατήστε, καθαρίστε, λύστε, αθροίστε.

73. Ορθογραφία λέξεων: βιοτικός, βίωμα, βιωματικός, βιώσιμος / άμεσος, έμμεσος / εκμεταλλεύομαι, εκμετάλλευση / ωφελώ, (αφέλεια, ωφέλημα, ωφέλιμος, ωφελιμιστής, οφείλω, οφειλή, όφελος, οφειλέτης / επιρροή, επηρεάζω, επήρεια / διάλειμμα, διάλυμα (χημικό), δίλημμα / έλλειψη, έλλειμμα, ελλιπής / εννέα, εννιακόσια, ένατος, ενενήντα / βορράς, βοριάς / υπερηφάνεια, περηφάνια / ποικίλλω, ποικίλος, ποικιλία / γέννηση, γένεση, γενέθλια / αλλιώς, αλλιώςτικός, αλλοι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ώνω, αλλοίωση / αμείβω, αμοιβή / αλείφω, αλοιφή / αναστήλωση, υποστύλωση / δυσφήμιση, διαφήμιση / μέσω, λόγω: το έστειλα μέσω του κοινού μας φίλου, δεν πήγα λόγω της βροχής / ποιο, πιο: δεν ξέρω ποιο είναι πιο καλό / κατάληξη ρ. σε -τε (β' πλ. ενεργ. φ.) και -ται (γ' εν. παθ. φ.): να μη θεωρείτε αναγκαστικά σωστό ό,τι θεωρείται γενικά αποδεκτό / έδωσα, θα δώσω, δόθηκα, θα δοθώ / σάτιρα, σατιρίζω, σατιρικό ποίημα, Σάτυρος (μυθ. ακόλουθος του Διονύσου), σάτυρος (ασελγής), σατυρικός (ο του Σατύρου), σατυρικό δράμα (το αρχαίο λογοτεχνικό είδος) / Κέκροψ, Χέοψ / συνείδηση, συνειδητοποίηση / μήνυμα, μήνυση / κηρύσσω, κήρυγμα / μονώροφος, διώροφος, πολυώροφος / παραλήφθηκε σήμερα το εμπόρευμα (< παραλαμβάνω), παραλείφθηκε μια γραμμή απ' το κείμενο (< παραλείπω) / έλεγχος, άγχος, μελαγχολία / ότι, ό,τι: είπε ότι θα πάει, πάρε ό,τι θέλεις / τυραννία, απόρροια, ειλικρίνεια, κοιτάζω, συνεννοούμαι, δεισιδαιμονία, συνδύαζα), ανακαίνιση, ελάττωμα, πλατειασμός, συνδαιτυμόνας, μεγαλεπήβολος, βεβαρημένος, επανειλημμένος, συνωμοσία, ορκωμοσία, φτώχεια, ώσμωση, διαπίδυση, Ευριπίδης, Θουκυδίδης, Ιάσοντας, απόρριμμα, συνημμένος, εισιτήριο, ανταλλάσσω, διακεκριμένος συγκεκριμένος, εγκεκριμένος, καταχώριση, δικλίδα, δουλειά, δωσίλογος, εγχείρηση, διατεθειμένος, εκτεθειμένος, έλκηθρο.

74. Νέα ορθογραφία λέξεων: αβγό, αλίμονο, ανιψιός, αντικρίζω, Αράχοβα, αφήνω, βαθιά, βεζιρης, βρεμένος, βρικόλακας, βρόμα, γαβγίζω, γαρίφαλο, γλιτώνω, γόμα, δυόμισι κλπ., ζήλια, καβγάς, καημένος, καινούριος, καμιά, κόκαλο, κολόνα, κοπέλα, κρεβάτι, Λάρισα, λιμέρι, λιώνω, μακελιό, μακριά, Μανόλης, μαντίλι, μόλος, Μοριάς, μπίρα, Ναβαρίνο, νησισίμος, νιώθω, ξίδι, ξιπάζω, παλικάρι, πρίγκιπας, σάκος, σβήνω, σινάφι, σιντριβάνι, σιρίτι, Σλάβος, στάβλος, συγνώμη, συμπάθιο, τάλιρο, τρελός, Τρίκαλα, φιντάνι, φλιτζάνι, φτήνια, χλομός, χνότο, χρεοκοπία. Τα ξένα προσηγορικά και κύρια ονόματα γράφονται με τον απλούστερο τρόπο: τρένο, Σέξπιρ.

75. Να διαβάσετε μέχρι τη σελίδα 69 (και όχι: μέχρι και τη σελίδα 69).

76. **Λανθασμένη γενική ή λανθασμένος τονισμός ονομασιών οδών της Αθήνας:** λεωφόρος Κηφισιάς (και όχι: Κηφισιάς), οδός Μάρνη (και όχι: Μάρνης), οδός Τράλλεων (και όχι: Τραλλέων), οδός Βατάτζη (και όχι: Βατατζή), οδός Κοροίβου (και όχι: Κοροϊβου), οδός Χερσώνος (και όχι: Χέρσωνος), οδός Χάρητος (ο Χάρης, -ητος) (και όχι: Χάριτος), οδός Αλκωνίδων (και όχι: Αλκουνίδων), οδός Αθίδων (και όχι: Αθίδων), οδός Σημαχιδών (Σημαχίδα: αρχαίος αττικός δήμος) (και όχι: Συμμαχιδών).

77. Του Σικάγου, της Νικαράγουας, του Μιλάνου, του Μεξικού, της Καλιφόρνιας, της Ριβιέρας κλπ. (και όχι: του Σικάγο, της Νικαράγουα κλπ.).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

78. Η λέξη αυτή απαντά συχνά στον Όμηρο (και όχι: απαντάται).

79. Ορθογραφία μερικών **ομόηχων** λέξεων: το τείχος, ο τοίχος / έχω κλίση στη μουσική (<κλίνω), πήρα κλήση από το δικαστήριο (<καλώ) / σύγκλιση απόψεων, σύγκληση συνεδρίου, σύγκλειση δοντιών / ετερόκλητο ουσιαστικό, ετερόκλητο πλήθος / κλείνω την πόρτα, κλίνω το ρήμα / η εξάρτηση από τα ναρκωτικά (<εξαρτώ), η εξάρτηση του στρατιώτη (<εξαρτύω), η εξάρτηση του πλοίου (<εξαρτίζω) / η σορός του θα εκτεθεί σε λαϊκό προσκύνημα, ο σωρός από ξύλα / τι μέλλει γενέσθαι; , δε με μέλει τι θα γίνει / ο στίχος του ποιήματος, να παραταχθείτε σε τρεις στίχους / φύλλο του δέντρου, το αρσενικό φύλλο / ψηλή γυναίκα, ψιλή κυριότητα | κλωστή | φωνή κλπ. / εφορ(ε)ία Οικονομική Αρχαιοτήτων, ευφορία της γης | πνευματική | ψυχική / κόλλημα χαρτιών, νομικό κώλυμα / πολιτικό κόμμα, έπεσε σε κώμα / απευθύνω έκκληση, έκλυση ηθών / σύγχυση νοημάτων (<συγχέω), ψυχική σύγχυση (<συγχίζω) / ιωνική φιλοσοφία (<Ιωνία), Ιονική Τράπεζα (<Ιόνιο) / λιμός (=πεινά), λοιμός (=λοιμώδες νόσημα, πανώλης).

80. Βρέχει επί δικαίους και αδίκους (και όχι: επί δικαίων και αδίκων).

81. Ανέκαθεν (και όχι: από ανέκαθεν), μακρόθεν (και όχι: εκ του μακρόθεν).

82. Επί τούτω (και όχι: επί τούτου).

83. Οι στύλοι του Ολυμπίου Διός (και όχι: οι στήλες).

84. Ορθογραφία ή / και σημασία μερικών **παρωνύμων**: τεχνικός, τεχνητός / άλλοτε, άλλωστε / πηλήκιο, πηλίκιο / παίρνω δώρο, περνώ το δρόμο / βρόχος (=θηλιά), βρόγχος (των πνευμόνων) / εγκύπτει στη μελέτη της φιλοσοφίας, ενσκήπτει κακοκαιρία / κυκλαδικό ειδώλιο, εδώλιο του κατηγορουμένου / τον κατατρέχουν οι εχθροί του, τον κατατρώχουν οι αρρώστιες / κληροδοτώ το σπίτι στο γιο μου, κληρονομώ το σπίτι από τον πατέρα μου / η αυγή υποφώσκει, ο κίνδυνος του πολέμου υποβόσκει / κυκλοφοριακή συμφόρηση σ' όλην την πόλη, το κυκλοφορικό σύστημα του ανθρώπινου σώματος / το μείγμα συνίσταται από τα εξής υλικά, συνιστάται η ανάπαυση του ασθενούς / ψυχική οδύνη, (οδίνες (=πόνος της γέννας) / οι εμπειρίες από τις αποτυχίες μας μάς παρέχουν πολύτιμη πείρα / οι κάτοικοι της υπαίθρου, βγήκα στο ύπαιθρο για να ξεμουδιάσω / απαιτείται η νοσηλεία του σε κλινική, η ασφαλιστική του εταιρία θα καταβάλει τα νοσήλια.

85. Επαναλαμβάνω (και όχι: ξαναεπαναλαμβάνω).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

86. Το νομοσχέδιο ψηφίστηκε κατ' αρχήν (=στα βασικά σημεία). Κατ' αρχάς (=αρχικά) νόμιζα πως ήταν σωστό, αλλά μετά άλλαξα γνώμη.

87. Αψίκορος = αυτός που χορταίνει εύκολα (και όχι: οξύθυμος).

88. Πρέπει να συνεισφέρουν όλοι στον έρανο και δη και οι πλούσιοι (και όχι: και δη οι πλούσιοι).

89. Στο βιβλίο του πραγματεύεται το θέμα των κοινωνικών θεσμών (και όχι: διαπραγματεύεται).
Αλλά: Ο Υπουργός Εξωτερικών διαπραγματεύεται τους όρους της ειρήνης.

90. Ο επικεφαλής, του επικεφαλής, τον επικεφαλής, οι επικεφαλής κλπ.

91. Καλύτερος ή πιο καλός (και όχι: πιο καλύτερος).

92. Καμία αλλαγή δεν επέφερε ο νέος κανονισμός, ή: ουδεμία αλλαγή επέφερε ο νέος κανονισμός (και όχι: καμία αλλαγή επέφερε ο ... , ή: ουδεμία αλλαγή δεν επέφερε ο ...).

93. Ο ευθύς, του ευθύ ή ευθέος (και όχι σε: -ως) κλπ.

94. Τα σύνθετα με προθέσεις ρήματα στον πρτ. και στον αόρ. άλλοτε έχουν εσωτερική συλλαβική αύξηση και άλλοτε όχι: εξέφρασα (και όχι: έκφρασα), εξέφρασαν (και όχι: έκφρασαν) ή: εκφράσανε, συνέθεσα (και όχι: σύνθεσα), συνέθεσαν (και όχι: σύνθεσαν) ή: συνθέσανε, εισέπραξα (και όχι: είσπραξα), εισέπραξαν (και όχι: είσπραξαν) ή: εισπράξανε κλπ., αλλά μόνο: διαχώρισα, μεταβίβαζα, εκφώνησα, εκλιπάρησα κλπ.

95. Ενήργησα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μου (και όχι: στα πλαίσια).

96. Στη συνέλευση ζήτησα το λόγο για να διατυπώσω / εκφράσω / εκθέσω την άποψη μου (και όχι: για να τοποθετηθώ).

97. Τα τελευταία γεγονότα φοβάμαι πως θα ανοίξουν τον ασκό του Αιόλου (και όχι: τους ασκούς).

98. Τα ονόματα ελληνικών πόλεων και νομών πρέπει να χρησιμοποιούνται στο λόγιο τύπο τους σε ονομασίες ιδρυμάτων, οργανισμών, κτιρίων κλπ. και σε καθιερωμένες ονομασίες αγροτικών προϊόντων: 1° Πειραματικό Λύκειο Αθηνών, Δήμος Πειραιώς, Πανεπιστήμιο Πατρών, Σταθμός Λαρίσης, νο-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

μός Πέλλης, Δημοτική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων, Μητρόπολη Πρεβέζης, Σχολή Εμπορικού Ναυτικού Κεφαλληνίας, πιπεριές Φλωρίνης, ελιές Αμφίσσης, φιστίκια Αιγίνης κλπ.

99. Λάθη στη στρατιωτική ορολογία: η περίπολος (και όχι ουδ.), ο γεμιστήρας, ο τελαμώνας, ο αορτήρας, ο ζωστήρας (και όχι θηλ.), οι λοχίες (και όχι: οι λοχίοι), στρατιώτης προσκεκολλημένος σε άλλη μονάδα (και όχι: προσκωλύόμενος).

100. Ο προβλήτας του λιμανιού (και όχι: η προβλήτα)

ΣΥΝΗΘΗ ΛΑΘΗ (ΠΡΟΦΟΡΙΚΑ-ΓΡΑΠΤΑ)

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΑ ΛΑΘΗ	
Σωστό	Λάθος
4 μ.μ (μετά μεσημβρίαν) μετα + αιτιατική	μετά + αιτ. - μετά μεσημβρίας
4 π.μ. (προ μεσημβρίας) προ + γενική	προ + γεν. - προ μεσημβρίαν
Κολοσσαίο	Κολοσσιαίο
αντεπεξέρχομαι (αντι + επ +εξ + έρχομαι)	ανταπεξέρχομαι
απαθανατίζω (από + αθανατίζω)	αποθανατίζω
ακατονόμαστος (α + κατά + ονομαστός)	ακατανόμαστος
μεγέθυνση < μέγεθος	μεγένθυση
διευκρίνιση <δια + ευκρινίζω	διευκρίνηση
καινούργιος < καινός + έργο	καινούριος
μεσ` από (το σπίτι)	μες από
μες στο (σπίτι)	μες το
υπέρ το δέον = (περισσότερο από το κανονικό)	υπέρ του δέοντος (= υπέρ του πρόποντος)
υπερ + αιτιατική = υπέρβαση	υπερ + γενική = εύνοια (υπερ πατρίδος)
ανέκαθεν	από ανέκαθεν
απογοητεύω <από + γοητεύω	απαγοήτευση
κοινοτοπία	κοινοτυπία
αγοραπωλησία	αγοροπωλησία
αεροπαγίτης	αεροπαγίτης
διελκυστίδα	διελκυστί(ν)δα
ιστιτούτο	ινστιντούτο
παρονομαστής	παρανομαστής
συνονθύλευμα	συνοθύλευμα
Ανεξεταστέος	Αναξεταστέος
μετεξεταστέος	μεταξεταστέος
περιβαλλοντολογικός	περιβαντολογικός
πληροίς, πληροί (τις προϋποθέσεις) , α-	πληρείς, πληρεί

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ξιοίς κ.λπ.	
υπ' όψιν ή υπόψη	υπ' όψη
ανεξαρτητοποιούμαι	ανεξαρτοποιούμαι
αποτάθηκα	αποτάνθηκα
παρεισφρέω	Παρεισφρύω (ενώ: διεισδύω)
παρεισέφησα	παρεισέφρυσα
Τίθενται	Τίθονται (ενώ ντύνονται)
Προετίθεσθε (παρατατικός)	προετίθεσθε
όσον αφορά	ως αναφορά
ένα, δύο τοις εκατό	ένα, δύο τα εκατό (2%)
εποχή των παχιών ή παχειών αγελάδων (αρχ.)	όχι των παχέων αγελάδων
μέτρον άριστον (Κλεόβουλος)	παν μέτρον άριστον
αδιακρίτως φύλου (+ γενική)	αδιακρίτου φύλου
ανεξαρτήτως ηλικίας (+ γενική)	ανεξαρτήτου ηλικίας
αυτός καθαυτόν ή αυτός καθ' εαυτόν	αυτός καθεαυτός
το ζην. Το λακωνίζεις (αρχ. απαρέμφ.)	ζεις, λακωνίζην
δίνω το «παρών»	δίνω το παρόν
εν' όψει ή ενόψει (+ μελλοντική έκφραση): ενόψει όσων θα γίνουν	ενόψει + Αόριστος: ενόψει όσων έγιναν
εν πάση περιπτώσει	εν πάσει περιπτώσει
μακρόθεν	εκ του μακρόθεν
του, της, τον, την επικεφαλής (άκλιτο)	του επικεφαλούς, τον επικεφαλήν κ.λπ.
απέρριψα - απορρίψαμε	απόρριψα – απερρίψαμε
εγγύομαι	εγγυούμαι
εκμεταλλεύομαι κάποιον	εκμεταλλεύω κάποιον
εκπέμπω – εξέπεμψα (εσωτ. αύξηση)	έκπεμψα
συλλαμβάνω - συνέλαβα	εσύλλαβα
βεβαρημένος	βεβαρυμένος
απαρέγκλιτος (α+παρα+εν+κλίνω)	απαρέκλιτος
Ανδριάντας < ανδρίον < ανήρ	αδριάντας
εισιτήριο	εισητήριο
μ' εμένα	με μένα
Καταχώριση < καταχωρίζω	καταχώρηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

υποθάλλω	υποθάλλπτω
Το έργο του ανθρώπου ως λογικού όντος	Το έργο του ανθρώπου, ως λογικό ον

στοιχειώδες καθήκον	στοιχειώδη καθήκον
εκτενής αναφορά	εκτενή αναφορά
εκτενούς αναφοράς	εκτενής αναφοράς
υπόψη ή υπ' όψιν (σωστότερο)	
Απαδυνατίζω =αποδυναμώνω	αποδυνατίζω
Αυτοί καθ'αυτούς (κατά+αιτιατική)	Αυτοί καθ'αυτοί
Κυρία πρόεδρε	Κυρία πρόεδρος
Απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής	Απολαμβάνει της εμπιστοσύνης
Ανήκω → ανήκα, ανήκες	Άνηκα, άνηκες

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Χάρη στη μόρφωση του	Εξαιτίας της μόρφωσης του
Είτε...είτε	Είτε...είτε...είτε
Άγχομαι, κυριεύομαι από άγχος	αγχώνομαι
Ανενημέρωτος (αν + ενημερώνω)	ανημέρωτος
Παρεξηγώ	Παραξηγώ
Πιλοτή (pilotis = πάσσαλοι)	Πυλωτή
Πριν από την καταστροφή	Πριν την καταστροφή
προηγούμενος	πρηγούμενα
Προηγούνταν	Προηγόταν
προκαταρκτικός	προκαταρκτικός
συμπόνια	συμπόνιοια
συνηθισμένος	Συνειθισμένος
Τι «τέξεται» η επιούσα	Τι «τεύξεται» η επιούσα
Υποβόσκω (= υποκρίνομαι)	Υποφάσκω (=αχνοφέγγω)
φυσικοθεραπεία	Φυσιοθεραπεία
χειρουργός	Χειρουργός (ενώ: κακούργος, πανούργος)
Απάντησε μου (προστακτική)	Απήντησέ μου
Αποκαθίσταται (γ'ενικ.) ή αποκαθίστανται(γ'πληθ.)	Αποκαθίστονται
αποκατέστησε	Απεκατέστησε
Αποκτώνται ή δαπανώνται	Αποκτούνται ή δαπανούνται
αποστρατιωτικοποίηση	αποστρατικοποίηση
αποτάθηκα	αποτάνθηκα
Διακεκριμένος < δια+κρίνω	διακεκριμένος
δικτάτορας	δικτάκτορας
δίλημμα	Δίλλημα
ειδησεογραφία	Ειδησιογραφία
επαναλαμβάνω	Ξαναπεναλαμβάνω (πλεονασμός)
Έχω απαυδήσει ή απήυδησα	Έχω απηυδήσει
Θα αποταθώ (αποτείνομαι)	θα αποτανθώ
κακουργιοδικείο	Κακουργοδικείο
καταπατούνται	Καταπατώνται
Κτήριο < οικητήριο ή ευκτήριο	Κτίριο (λάθος διότι από το κτίζω > κτί-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Βλ. και Μπαμπινιώτης .	σμα και όχι το κτίριο)	ΣΩΣΤΟ ΛΑΘΟΣ
μακριά	Μακρυνά	
νιώθω	Νοιώθω	
νοιάζομαι	Νιάζομαι	
Οι επενδυτές διαπραγματεύονται τις μετοχές(αποθετικό ρήμα) βλ. σελ.	οι μετοχές διαπραγματεύονται από τους επενδυτές	
Καταφερόταν εναντίον όλων όσων εξευτέλιζαν ιδανικά και αξίες	Καταφερόταν εναντίον όλων όσων εξευτέλιζαν ιδανικά και αξίες. (εδώ υπάρχει έλξη αναφορικού)	
Υποστήριζε όλους όσων αγωνίζονταν για καλύτερη ποιότητα ζωής	Υποστήριζε όλους όσους αγωνίζονταν για καλύτερη ποιότητα ζωής. (εδώ υπάρχει έλξη αναφορικού)	
Λανθασμένη απόφαση	Λάθος απόφαση = το ουσιαστικό «λάθος» δεν χρησιμοποιείται ως επιθετικός προσδιορισμός	
Υποθάλλω	Υποθάλλω	
περιθάλλω	περιθάλλω	
Επί τούτω	Επί τούτου	
Η λέξη αυτή απαντά δύο φορές στο Σολωμό.	Η λέξη αυτή απαντάται δύο φορές στο Σολωμό.	
Ωσμωση (1889)	ώσμωση	
Ευριπίδης	Ευρυπίδης	
Θουκυδίδης	Θουκιδίδης	
Συνοθύλευμα (1851) < συν + ονθυλεύω= παραγεμίζω με κρέας	Συνοθύλευμα	
Δικλίδα < δις + κλις < κλίνω Ασφαλιστική δικλίδα	Δικλείδα < δις + κλείνω	
Εμβάθυνση < εν + βαθ- < βάθος, βαθύς	Εμβάνθυνση	
νιώθω	νοιώθω	
Οι ισχύουσες αρχές	Οι ισχύοντες αρχές	
Ανεξαρτητοποιώ < ανεξάρτητος + ποιό	ανεξαρτοποιώ	
της κυρίας Μακρή	της κυρίας Μακρής	
υπουργείο Δημόσιας Τάξης ή Δημοσίας Τάξεως (λόγιο)	Δημοσίας Τάξης	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Απηύδησα(οριστική αορίστου) ή έχω απαυδήσει < αυδή	έχω απηυδήσει
Οι στύλοι του Ολυπίου Διός	Οι στήλες Ολυπίου Διός
Της γραμματέως, της γιατρού, της γυμνασιάρχου	Της γραμματέας, της γιατρίνας, της γυ- μνασιάρχης
Εξελέγην, εξεπλάγην, συνέβη, συνελήφθησαν, διεξήχθησαν	Εκλέχτηκα, εκπλάγηκα, συνέβηκε, συλ- λήφθηκα, διεξάχθηκα
Εκτεθειμένος, διατεθειμένος =παθητ. μετοχές Παρακειμένου του τίθεμαι=Παρακ. τέθεικα	Εκτεθιμένος, διατεθιμένος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΙΞΗΣ

<i>Σημείο</i>	<i>Χρήση</i>	<i>Παραδείγματα</i>
1. Τελεία (.)	<ul style="list-style-type: none"> • Στο τέλος περιόδων με πλήρες νόημα 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Ο ήλιος ανέτειλε</i> → <i>Αν έχει καλό καιρό, θα πάμε εκδρομή</i>
2. Άνω τελεία (·)	<ul style="list-style-type: none"> Χωρίζει φράση που • εξηγεί ή συμπληρώνει άλλη 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Δεν ήταν άνθρωπος· ήταν θεριό ανήμερο</i> → <i>Περίμενε στην προκουαία· μπροστά στο λιμανιό μας</i>
3. Ερωτηματικό (;)	<ul style="list-style-type: none"> • Στο τέλος ευθείας ερώτησης 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Πού πήγατε τα Χριστούγεννα;</i> → <i>Γιατί δε με ρώτησες;</i>
4. Θαυμαστικό (!)	<ul style="list-style-type: none"> Υστερα από επιφώνημα ή φράση • λύπης, πόνου, φόβου 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Ω! Τι ωραίος κήπος!</i> → <i>Ζήτω! Στην υγεία σου!</i> → <i>Αχ! Οχι! Όχι! Αλτ!</i>
5. Διπλή τελεία(:)	<ul style="list-style-type: none"> Πριν από • εξήγηση • απαρίθμηση • εισαγωγικά 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Ήταν όλοι εκεί: φίλοι, γνωστοί, συγγενείς, χωριανοί</i> → <i>Το κουτί περιείχε: βιβλία, τετράδια, χαρτιά, μολύβια, δώρα</i>
6. Αποσιωπητικά (...)	<ul style="list-style-type: none"> • Στο τέλος φράσης μισοτελειωμένης 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Τι ωραία ήταν τότε. . .</i> → <i>Θέλω να πω ακόμη..., άσ' το καλύτερα</i>
7. Εισαγωγικά (« »)	<ul style="list-style-type: none"> Περικλείουν λόγια • αυθεντικά ή • ειρωνικά ή μεταφορικά ή 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Τότε είπε: «αγαπάτε αλλήλους»</i> → <i>Είναι «σαίνι» στα γράμματα</i>
8. Παύλα (–)	<ul style="list-style-type: none"> • Στους διάλογους για αλλαγή προσώπων 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Πού είσαι;</i> → <i>Στο γραφείο μου</i>
9. Διπλή παύλα (– –)	<ul style="list-style-type: none"> • Όπως και η παρένθεση 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Ο θεός μου -καλή του ώρα- μ' αγαπούσε</i> → <i>Η όψη του -βαμμένη με κάπνα-ήταν αστεία</i>
10. Παρένθεση ( )	<ul style="list-style-type: none"> Περιέχει λέξη ή φράση που • εξηγεί ή • συμπληρώνει τα 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Τη χρονιά αυτή (τη δίσεκτη) υπέφερα</i> → <i>Η μία κοπέλα (η μελαχροινή)είναι η ομορφότερη</i>
11. Κόμμα (,)	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζει λέξεις, προτάσεις κ.λπ.Δείχνει πολύ μικρό σταμάτημα της φωνής 	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Μας πρόσφερε ψωμί, γλυκό, νερό.</i>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΜΟΡΙΩΝ

Μόριο	Χρήση	Παραδείγματα	Σημασία
1. αν	υποθετικό ευχητικό ερωτηματικό	- Αν τόξερα, δε θα μιλούσα καθόλου - Αν σας το πω, θα γελάσετε - Αν ήταν καλός ο καιρός! - Ρωτήστε αν ήρθε ο ταχυδρόμος	→ προϋπόθεση → όρο → μακάρι → μήπως
2. ας	προτρεπτικό συμβατικό ευχητικό • εναντιωματικό	- Ας θυμώσει όσο θέλει - Ας τον άκουγα - Ας είναι καλά - Ας θυμώσει όσο θέλει	→ προτροπή → συγκατάθεση → ευχή → αντίθεση
3. να	• δεικτικό • βουλευτικό • τελικό • συμπερασματικό • αναφορικό • ευχητικό • ερωτηματικό • υποθετικό • δυνητικό • παραχωρητικό • επιφωνηματικό • ειδικό	- Να η Άρτα - Θέλω να έρθω - Σήκω να δεις - Κράτησε το, να στέκεται όρθιο - Έχω φίλους να με σκεφτούν και Να βοηθήσουν - Στερνή μου γνώση, να σ' είχα πρώτα - Να του μιλήσω; - Να το ήξερα, δε θα 'λεγα τίποτα - Ποιος να το 'λέγε! - Να κάνει ό,τι θέλει, δεν τον φοβάμαι - Το έμαθε και να κλάματα, να φωνές - Δε θυμάμαι να το είπα	→ δεικτικό → επιθυμία → για να → ώστε (να) → που, ο οποίος → μακάρι → άραγε → αν → μπορεί να → και ας → έμφαση → αμφισβήτηση
4. σαν	• σαν + ονομαστική • σαν + αιτιατική • σαν + κατηγο/μενο	- Τρώει σαν λύκος - Τρέμει σαν το λαγό - Σαν νέος που είναι	→ παρομοίωση → παρομοίωση → ιδιότητα
5. ως	• ως + κατηγο/μενο	- Τον παρουσίασε ως φίλο του - Υπηρέτησε ως καθηγητής	→ ιδιότητα → ιδιότητα
6. μα	• ορκωτικό (ομωτικό)	- Μα το Θεό, δεν σε πιστεύω	→ όρκος
7. για	• προτρεπτικό	- Για έλα πιο γρήγορα	→ προτροπή
8. θα	• μελλοντικό • δυνητικό • πιθανολογικό	- Θα έρθω - Θα μπορούσες να μου δώσεις ένα βιβλίο - Ίσως θα έρθω αύριο	→ μέλλον → δυνατότητα → πιθανόν

⇨ Επιφωνήματα

Ω! τι όμορφο βιβλίο!

Ωχ! χτύπησα πολύ!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Στα παραπάνω παραδείγματα οι μονοσύλλαβες λέξεις **ω, ωχ**, φανερόνουν *θαυμασμό, πόνο, απορία*, φανερόνουν δηλαδή *συναισθήματα*. Οι λέξεις αυτές ονομάζονται *επιφωνήματα*.

Τα επιφωνήματα είναι άκλιτα, συνοδεύονται, συνήθως, από μικρές φράσεις και χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- a) Τα επιφωνήματα χαράς και ενθουσιασμού (μπράβο, εύγε, ω!)
- b) Τα επιφωνήματα φόβου, πόνου λύπης (ωχ!, ουφ!, αλίμονο)

Φανερόνουν: θαυμασμό, απορία, πόνο, λύπη, περίπαιγμα, ευχή, έπαινο, κάλεσμα, ειρωνεία, στενοχώρια, αηδία, παρακίνηση, άρνηση, αβεβαιότητα.

⇒ *Επιφωνηματικές εκφράσεις*

Εκτός από τα κυρίως επιφωνήματα χρησιμοποιούμε και τις *επιφωνηματικές εκφράσεις*.

π.χ.: *Κρίμα! Προσοχή! Χριστός και Παναγία!*

Επιφωνηματικές εκφράσεις είναι ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, επιρρήματα και σύντομες φράσεις που δηλώνουν συναισθήματα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΑΔΙΑ – ΣΤΙΞΗ

ΔΙΑΛΥΤΙΚΑ: χαιδεύω, γεφυροποιία, γήινος, ευνοικός, εμπορουπάλληλος, νεράιδα, γάιδαρρος, γαιδούρι, ευυπόληπτος.

ΚΟΜΜΑ:

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ

- A. Όμοιοι όροι: η πορτοκαλιά η μηλιά η κερασιά. Η πορτοκαλιά και η μηλιά
- B. Μετοχική πρόταση: Δεν είναι δυνατόν να πάει έτσι κουτσαίνοντας. Πηγαίνει κουτσαίνοντας.
- Γ. Ασύνδετα ρήματα με το ίδιο υποκείμενο: Πηδάει στη βάρκα σηκώνει την άγκυρα ανοίγει το πανί.
- Δ. Απαρίθμηση επιθέτων: Με αργά βαριά κουρασμένα βήματα. Ένα ωραίο άσπρο τριαντάφυλλο.
- Ε. Κλητική προσφώνηση: Πήρα το γράμμα σου αγαπητέ μου Κώστα και χαίρομαι που είσαι καλά.
- ΣΤ. Μόριο ή επίρρημα στην αρχή της περιόδου: Ναι θα φύγω... Καλά θα σε ειδοποιήσω.

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ

- A. Χωρισμός κύριας από δευτερεύουσα (αιτιολογική, τελική, αποτελεσματική, υποθετική, εναντιωματική, χρονική): Μου έστειλε μήνυμα για να μου πει πως χωρίζουμε. Ήρθα να σε δω.
- B. Χωρισμός κύριας από προσθετικές αναφορικές που δεν συμπληρώνουν: Μίλησε για την πατρίδα του που μας ήταν άγνωστη. Η δύση που είδαμε χτες θα μας μείνει αξέχαστη.
- Γ. Αποφυγή χωρισμού κύριας από ειδικές, πλάγιες ερωτηματικές, ενδοιαστικές: Είναι βέβαιο ότι θα χιονίσει και φοβάμαι πως δεν έχουμε πολύ πετρέλαιο. Ποτέ δεν το είχα ακούσει αυτό πως στο Θιβέτ υπάρχουν Έλληνες.
- Δ. Γενικότερα χωρισμός ασύνδετων ισοδύναμων προτάσεων: Λουλούδι δεν ανθίζει πουθενά δέντρο δεν φυτρώνει.
- Ε. Αποφυγή χωρισμού σε συμπλεκτικές ή διαχωριστικές συνδέσεις: Ερχόταν συχνά σπίτι και τότε βούιζε ο τόπος από τραγούδια. Ο πατέρας γύρισε σπίτι όταν έκλεισε το γραφείο και η μητέρα έστρωσε το τραπέζι. Μα την άλλη μέρα σηκώθηκε φουρτούνα και έπνιξε εκατό καράβια και ο καπετάνιος έμεινε φτωχός με τις δύο του κόρες άπροικες. Νέα όμορφη με πολύ γυαλιστερά μαλλιά και φλογερά μάτια. Ο κ. Ρουβάς ενεπλάκη με έναν άλλο κακοποιό του υποκόσμου. Ήξεις αφίξεις ουκ εν πολέμω θνήσκεις
- ΣΤ. Αντιθετικές συνδέσεις: Θέλω μα δεν μπορώ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Ζ. Αποφυγή χωρισμού σε σύγκριση: Κάλλιο αργά παρά ποτέ.

ΠΑΘΗ ΦΘΟΓΓΩΝ

ΕΚΘΛΙΨΗ: το όνειρο, θα ακούσετε, το ονειρεύτηκες. Μια αδίστακτη

ΑΦΑΙΡΕΣΗ: που είναι, μου έφερε, τα έδειξε, το ένα.

ΚΡΑΣΗ: που έχει

ΣΥΓΚΟΠΗ: κορυφή, περιπατώ, φέρετε

ΑΠΟΚΟΠΗ: φέρε το, πιάσε το, κόψε το

ΜΕΤΑΘΕΣΗ: φούχτα (χούφτα)

ΤΕΛΙΚΟ -ν- (κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τς, τζ, ξ, ψ και φωνήεντα)

Το αέρα, τη ντροπή, τη σταμάτησα, τη ζωγραφιά, δε βλέπεις το(ν) βλέπω, ποιο(ν) φίλο σου

ΛΟΓΙΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ - ΑΡΧΑΙΣΜΟΙ

1.	Άθλος του Ηρακλή	Δύσκολη επιχείρηση
2.	Γόρδιος δεσμός	Περίπλοκη κατάσταση
3.	Κόπρος του Αυγείου	Πολύ ακαθάριστος χώρος
4.	Λερναία Ύδρα	Λύνεις το ένα πρόβλημα και στη θέση του εμφανίζονται πολλά
5.	Μίτος της Αριάδνης	Η αρχή της λύσης του προβλήματος
6.	Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη	Από το ένα κακό στο άλλο
7.	Καινά δαιμόνια	Ριζοσπαστικές ιδέες
8.	Πύρρειος νίκη	Αμφίβολη νίκη
9.	Μήλο της έριδος	Αντικείμενο διαμάχης
10.	Λύδια Λίθον	Αλάθητο κριτήριο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Μεταφορικά από Μυθολογία

1. Άτλαντας	Όποιος σηκώνει βάρη
2. Γίγαντας	Όποιος έχει μεγάλες διαστάσεις και κάνει τεράστιο έργο
3. Γοργόνα	Η χαριτωμένη, όμορφη, λεπτή γυναίκα
4. Διόσκουροι	Οι αχώριστοι φίλοι, σαν δίδυμοι
5. Μέγαιρα	Η στρίγγλα, κακότροπη γυναίκα
6. Πρωτέας	Όποιος αλλάζει μορφές, μεταμορφώνεται
7. Σάτυρος	Ο ακόλαστος
8. Σειρήνα	Η γοητευτική γυναίκα
9. Σίβυλλα	Αινιγματικό πρόσωπο
10. Σφίγγα	Όποιος δεν αποκαλύπτει τις προθέσεις του

5. Να εντάξετε καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις που προέρχονται από τα ομηρικά έπη σε μία σύντομη περίοδο λόγου.

1. Άνοιξαν οι ασκοί του Αιόλου
2. Αχίλλειος πτέρνα
3. Δούρειος ίππος
4. Ιστός της Πηνελόπης

ΛΟΓΙΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ

Ομηρική Φράση	Μετάφραση	Η φράση λέγεται για...
1. Αιδώς Αργείοι	Ντροπή, Αργείοι	Κάποιον που θέλει να εκφράσει την αγανάκτησή του για κάτι που έγινε.
2. Έπεα πτερόεντα	Λόγια φτερωτά	Λόγια χωρίς συνέπεια, λόγια ανεύθυνα, λόγια χωρίς σπουδαιότητα και κύρος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

3. Επί ξυρού ακμής	Στου ξυραφιού την κόψη	Σε κρισιμότετη κατάσταση, σε επικείμενη συμφορά, σε κίνδυνο.
4. Μένεα πνέω	Είμαι πολύ θυμωμένος, εξοργισμένος.	Διακατέχομαι από παράφορη διάθεση για εκδίκηση.
5. Παρά θιν αλός	Στην ακρογιαλιά	
6. Άχθος αρούρης	Βάρος της γης	Ανίκανο ή φυγόπονο άνθρωπο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

21. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη φράση από αυτές που δίνονται μέσα το πλαίσιο.

1. Βρισκόταν σε δεινή οικονομική κατάσταση το υπέρογκο χρηματικό ποσόν που κληρονόμησε ανέλιπτα ήταν ..... γι' αυτόν.
2. Τις διαδηλώσεις τις υποκίνησε .....
3. Άκουσε ..... από το διευθυντή του για την άστοχη ενέργειά του.
4. Ο νεαρός οργισμένος όρμησε μέσα στο γραφείο ως .....
5. Ο πρωθυπουργός τόνισε πως το πρόγραμμα για την υγεία αποτελεί ..... για την κοινωνική μεταρρύθμιση.
6. Η ελευθερία του Τύπου αποτελεί ..... της δημοκρατίας.
7. Κατάγεται από πολιτική οικογένεια ο ίδιος πήρε ..... στις εκλογές του 1981.
8. Δυστυχώς δεν μπορώ να βοηθήσω είμαι ..... στην επιχείρηση.
9. Έκανε ..... να επανεκλεγεί, αλλά δεν τα κατάφερε.
10. Με τη δολοφονία του διπλωμάτη δημιουργήθηκε ..... ανάμεσα στις δύο χώρες.

αιχμή του δόρατος
μάννα εξ ουρανού
τα εξ αμάξης
φλέγον ζήτημα

λυδία λίθος
ξένος δάκτυλος
ταύρος εν υαλοπωλείω

βάπτισμα του πυρός
ο τελευταίος τροχός της αμάξης
τιτάνιος αγώνας

22. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα λόγια επιρρήματα που σας δίνονται μέσα στο πλαίσιο.

1. Η πόλη παραδόθηκε .....
2. Ανέβηκε την παλιά πέτρινη σκάλα .....

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

3. Επανάλαβε το κείμενο .....
4. Οι απόψεις του για το ζήτημα που προέκυψε άλλαξαν .....
5. Κατηγορεί όλους ..... τους μετόχους.
6. Τάχθηκαν ..... εναντίον του αρχηγού τους.
7. Διάβασε το κείμενο .....
8. Στο δωμάτιό του τα βιβλία του είναι .....
9. Τους αρέσει να κάθονται ..... μπροστά στο τζάκι και να κουβεντιά-
ζουν.
10. Το δέμα το λάβαμε .....

ΛΟΓΙΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΗΜΑΣΙΕΣ ΤΟΥΣ

συλλήβδην: παίρνοντας όλα μαζί, γενικά
αναφανδόν: με τρόπο σαφή και ανεπιφύλακτο
αυθημερόν: εντός των χρονικών πλαισίων μιας ημέρας
επι τροχάδην: πολύ γρήγορα, βιαστικά
άρδην: εκθεμελίων, ριζικά, εξ ολοκλήρου
φύρδην – μίγδην: ανακατεμένα, άτακτα
απνευστί: με μια ανάσα, χωρίς αναπνοή
οκλαδόν: καθιστός και με λυγισμένα γόνατα, ώστε τα πόδια να είναι από μέσα σταυρω-
τά
αμαχητί: χωρίς αντίσταση
αυτολεξεί: ... ..

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Λόγιες Φράσεις	Απόδοση στη Ν. Ελληνική
1. εκ περιτροπής	Με εναλλασσόμενη σειρά
2. κατ' αντιμωλίαν (δίκη)	≠ ερημοδικία: Διεξαγωγή της συζήτησης στο ακροατήριο με την παρουσία και συμμετοχή όλων των διαδίκων
3. ο μη γένοιτο	Πράγμα που μακάρι να μη συμβεί
4. άκρον άωτον	Το πλέον ακραίο σημείο
5. επί θύραις (για κίνδυνο)	Που βρίσκεται πολύ κοντά
6. εν κρυπτώ και παραβύστω	Στα κρυφά
7. όπερ έδει δείξει	Αυτό που έπρεπε να αποδειχθεί
8. εξώλης και προώλης	Άνθρωπος ξεδιάντροπος, ανήθικος
9. επ' αυτοφώρω	Τη στιγμή που τελείται η αξιόποινη πράξη
10. δια πυρός και σιδήρου	Πυρπολώντας και σφάζοντας ή μεταφορ. μέσα από κινδύνους και ταλαιπωρίες
11. εξ οικείων τα βέλη	Έχθρες και δυσκολίες από συγγενείς ή φίλους
12. εκ των ων ουκ άνευ	Από τα πολύ απαραίτητα
13. από καταβολής κόσμου	Από τότε που δημιουργήθηκε ο κόσμος
14. έτερον εκάτερον	Άλλο το ένα και άλλο το άλλο
15. Από θέσεως ισχύος	Από πλεονεκτική θέση
16. Από καθέδρας	Για ομιλητή που εκφράζεται με ύφος αυθεντίας ή από θέση που του δίνει το δικαίωμα να θεωρείται αυθεντία
17. Από καιρού εις καιρόν	Από καιρό σε καιρό, μερικές φορές, πότε πότε, σε διάφορες χρονικές στιγμές
18. Από μηχανής θεός	Πρόσωπο, γεγονός, συμβάν κλπ. Που εμφανίζεται ή γίνεται απρόσμενα, δίνοντας ευνοϊκή λύση σε δυσάρεστη και περίπλοκη ή αδιέξοδη κατάσταση
19. Αυτός καθαυτόν	Ο ίδιος από μόνος του
20. Μετά βίας	Με δυσκολία
21. Ως δια μαγείας	Κατά τρόπο αναπάντεχο ή και ανεξήγητο, σαν να επέδρασε ξαφνικά κάποια υπερφυσική δύναμη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

22. Ως εκ τούτου	Για το λόγο αυτόν
23. Εξ απαλών ονύχων	Από πολύ μικρή ηλικία, από πολύ νωρίς
24. Εκ παραδρομής	Από απροσεξία, από αβλεψία
25. Εκτός εαυτού	Έξω φρενών, έξαλλος
26. Εκ του ασφαλούς	Από ασφαλή, σίγουρη θέση
27. Εκ του μη όντος	Από το τίποτε
28. Εκ των ενόντων	Με όσα υπάρχουν, με ό,τι βρίσκεται, όπως όπως, πρόχειρα
29. Εκ προοιμίου	Από την αρχή, εξαρχής
30. Εν ευθέτω χρόνω	Σε κατάλληλη στιγμή
31. Εν λευκώ	Με πλήρη ελευθερία κινήσεων
32. Εν ψυχρώ	Δίχως αιτία ή αφορμή
33. Ενώπιος ενωπίω	Πρόσωπο με πρόσωπο, ανοιχτά, καθαρά, θαρραλέα
34. Εξ επαφής	Από πολύ κοντινή απόσταση
35. Επί ίσοις όροις	Με ίσους όρους, κατά τρόπο που να εξασφα- λίζονται ανάλογες ευκαιρίες για όλους, με ίδιες προϋποθέσεις
36. Επί του προκειμένου	Ως προς το θέμα που μας απασχολεί
37. Κατά κράτος	Ολοκληρωτικά, ολοσχερώς
38. Εφ' όρου ζωής	Σε όλη τη διάρκεια της ζωής, ισοβίως
39. Κατά το μάλλον ή ήττον	Λίγο ως πολύ, κατά προσέγγιση, περίπου, πά- νω κάτω
40. Μέχρις εσχάτων	Μέχρι τέλους, ως την τελευταία στιγμή
41. Ο περί ου ο λόγος	Αυτός για τον οποίο γίνεται λόγος
42. Ούτως ή άλλως	Έτσι ή αλλιώς, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, σε κάθε περίπτωση

25. Πότε λέμε ότι κάποιος:

1. βλέπει δια της τεθλασμένης; Βγάζει ασφαλή συμπεράσματα με συλλογισμούς για άγνωστες καταστάσεις ή γεγονότα
2. δίνει «γην και ύδωρ»: παραδίνεται χωρίς όρους

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

3. διέρρηξε τα μάτιά του: διαμαρτυρήθηκε έντονα βαθμό
4. έγινε πυρ και μανία: έγινε έξαλλος από θυμό
5. αίρεται στο ύψος των περιστάσεων: ανταποκρίνεται με επιτυχία σε ό,τι απαιτούν οι περιστάσεις.
6. εκτοξεύει μύδρους: ξεστομίζει βρισιές, απειλές
7. έλαμψε ως διάπτων (αστήρ): απέκτησε πρόσκαιρη φήμη, εξαφανίστηκε γρήγορα από το προσκήνιο
8. βρίσκεται μεταξύ δύο πυρών: βρίσκεται ανάμεσα σε δύο αντιπάλους ή παρατάξεις που αντιμάχονται μεταξύ τους ή δρουν εναντίον του χωριστά και με διαφορετικό τρόπο η καθεμία
9. εξ ιδίων κρίνει τα αλλότρια: από τα δικά του κρίνει τα ξένα
10. πατάει επί πτωμάτων: χρησιμοποιεί αδίστακτα όλα τα μέσα, για να πετύχει αυτά που θέλει
11. είναι υπ' ατμόν: είναι σε ετοιμότητα για αναχώρηση, για να φύγει
12. δεν έχει σώας τας φρένας: δεν είναι διανοητικά υγιής, είναι φρενοβλαβής
13. τείνει κλάδον ελαίας: προτείνει ειρήνη, συμφιλίωση
14. κρούει τον κώδωνα του κινδύνου: προειδοποιεί δημόσια ότι επικείται κίνδυνος
15. βρίσκεται μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας: βρίσκεται στο μεταίχμιο, περίπου στη μέση (για να τονιστεί η κρισιμότητα, η ρευστότητα μιας κατάστασης)
16. παραβιάζει ανοικτάς θύρας: λέει κάτι ήδη γνωστό, προτείνει κάτι που έχει ήδη προταθεί
17. τείνει ευήκοον ους: ακούει με προσοχή, ακούει με ευνοϊκή διάθεση, είναι πρόθυμος να εισακούσει κάποιον
18. τηρεί σιγήν ιχθύος: σιωπάει, δεν παίρνει θέση σε επίμαχο θέμα, τηρεί ουδέτερη στάση

Αρχαϊσμοί – Λόγιες και Λαϊκές λέξεις

Νεολογισμοί

Παραδείγματα λόγιων λέξεων

προδικάζω	αποφασίζω εκ των προτέρων
γηγενής	ντόπιος
άθυρμα	παιχνίδι
ορυμαγδός	πολύηχος θόρυβος
όπισθεν (η, αυτοκινήτου)	η προς τα πίσω ταχύτητα
αιτών, ο	αυτός που κάνει την αίτηση
τυμβωρυχεία	το άνοιγμα και η σύληση τάφου
εφάπαξ, το	το μία φορά διδόμενο (χρηματικό ποσό)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

κράτος εν κράτει	εξουσία μέσα στα πλαίσια άλλης εξουσίας
εκ των ων ουκ άνευ	απαραίτητη προϋπόθεση
εκκωφαντικός	ισχυρότατος θόρυβος
πάροικοι και παρεπίδημοι	περαστικοί, προσωρινοί
εμβριθής	αξιόλογος, σπουδαίος
κρούω τον κώδωνα	προειδοποιώ
ψυχή τε και σώματι	ολοκληρωτικά, μ' όλο το είναι
αντί πινακίου φακής	με μικρό τίμημα

Παραδείγματα λέξεων και φράσεων που χρησιμοποιούνται στο λόγο αλλά και στο λαϊκό τους τύπο

εις υγείαν	στην υγεία (μας)
άνευ όρων	χωρίς όρους
κατ' οίκων	στο σπίτι
επ' ουδενί λόγω	για κανέναν λόγο
απόφραξη	ξεβούλωμα
εμβάθυνση	βάθεμα
ελάσσων (-ον, το)	μικρότερης σημασίας (ζήτημα, πράγμα)
εκκαθάριση	ξεκαθάρισμα
αδαής	άσχετος, άπειρος

Παροιμιακές αρχαίες φράσεις που χρησιμοποιούνται και σήμερα

1. Αντλείν εις πίθον Δαναΐδων μάταιος κόπος
2. Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος διεκδίκηση χωρίς αποτέλεσμα
3. Ο έχων ότα ακούειν, ακούετω όποιος ενδιαφέρεται ας ακούσει
4. Ο νοών νοείτω όποιος έχει μυαλό θα καταλάβει
5. Θου, φυλακήν τω στόματί μου, Κύριε ας συγκρατήσω τα λόγια μου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

6. Όμοιος ομοίω αεί πελάζει ο όμοιος συναναστρέφεται με όμοιο
7. Ένας αλλά λέων μόνος του αλλά πολύ ικανός
8. Μάχαιραν έδωσες, μάχαιραν θα λάβεις ανταπόδοση κακού
9. Φωνή βοώντος εν τη ερήμω μάταιη διαμαρτυρία
10. Πνέει τα λούσθια βρίσκεται στα τελευταία του
11. Κύμβαλον αλαλάζον κενός περιεχομένου
12. Περί όνου σκιάς τσακωμός για το τίποτα
13. Κομίζει γλαύκας (εις Αθήνας) ματαιοδοξεί
14. Εξ όνουχος τον λέοντα απ' το παραμικρό γνωρίζεις τον ισχυρό
15. Λακτίζει προς κέντρα χτυπάει γροθιά στο μαχαίρι, κίνδυνος
16. Παίζει εν ου παικτοίς αστειεύεται για πράγματα όχι αστεία
17. Εξώλης και προώλης ο ανήθικος, ο ανυπόληπτος
18. Οψόμεθα εις Φιλίππους θα λογαριαστούμε όταν έρθει η ώρα
19. Ενός κακού μύρια έπονται από ένα κακό ακολουθούν πολλά
20. (θέτω δάκτυλον) επί τον τύπον των ήλων λέω την αλήθεια, την ουσία, τα πράγματα όπως έχουν
21. Εξ ιδίων τα αλλότρια από τον εαυτό του τους άλλους (κρίνει)
22. Εξ οικίων τα βέλη οι δικοί σου σε κατακρίνουν, επιτίθενται

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

<p>23. Ποιείται την νήσσαν κάνει τον αθώο, την «πάπια»</p>
<p>24. Παρά μία τεσσαράκοντα παραλίγο, λίγο έλειψε</p>
<p>25. Κύκνειο άσμα τελευταίο τραγούδι, δημιουργία</p>